

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY WILKOWICE
NA LATA 2013-2016
z perspektywą do roku 2020**

ZLECENIODAWCA: WÓJT GMINY WILKOWICE

WYKONAWCA: GALEJA TECHNIKA I TECHNOLOGIA

Przewodniczący Rady
Bogusław Olma

1	WSTĘP.....	4
1.1	Cel i Zakres Programu	4
1.2	Opis przyjętej metodyki opracowania	5
1.3	Lokalizacja Gminy Wilkowice.....	6
1.4	Rys historyczny Gminy Wilkowice.....	6
1.5	Sytuacja społeczna i zaludnienie.....	7
1.6	Strategiczne założenia rozwoju Gminy	7
2	KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE WILKOWICE	8
2.1	Gospodarka wodno-ściekowa.....	8
2.1.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	8
2.1.2	Stan docelowy.....	11
2.1.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	12
2.1.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	17
2.1.5	Matryca logiczna.....	20
2.1.6	Harmonogram realizacji Programu	21
2.1.7	Wnioski	22
2.2	Gospodarka odpadami	22
2.2.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	22
2.2.2	Stan docelowy.....	24
2.2.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	26
2.2.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	30
2.2.5	Matryca logiczna.....	32
2.2.6	Harmonogram realizacji Programu	33
2.2.7	Wnioski	34
2.3	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	34
2.3.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	34
2.3.2	Stan docelowy.....	35
2.3.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	35
2.3.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	39
2.3.5	Matryca logiczna.....	41
2.3.6	Harmonogram realizacji Programu	42
2.3.7	Wnioski	43
2.4	Ochrona powietrza.....	43
2.4.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego	43
2.4.2	Stan docelowy.....	46
2.4.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie	47
2.4.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	52
2.4.5	Matryca logiczna.....	54
2.4.6	Harmonogram realizacji Programu	55
2.4.7	Wnioski	56
2.5	Ochrona przed hałasem.....	56
2.5.1	Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu.....	56
2.5.2	Stan docelowy.....	57
2.5.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	57
2.5.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	60

2.5.5	Matryca logiczna.....	61
2.5.6	Harmonogram realizacji Programu	62
2.5.7	Wnioski.....	63
2.6	Ochrona przyrody.....	63
2.6.1	Charakterystyka i ocena aktualnego stanu	63
2.6.2	Stan docelowy.....	65
2.6.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	66
2.6.4	Mechanizmy prawne i ekonomiczne.....	71
2.6.5	Matryca logiczna.....	74
2.6.6	Harmonogram realizacji Programu	75
2.6.7	Wnioski.....	76
2.7	Edukacja ekologiczna	76
2.7.1	Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu	76
2.7.2	Stan docelowy.....	76
2.7.3	Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie.....	76
2.7.4	Mechanizmy prawno-ekonomiczne	80
2.7.5	Matryca logiczna.....	82
2.7.6	Harmonogram realizacji Programu	83
2.7.7	Wnioski.....	84
3	ANALIZA UWARUNKOWAŃ FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH.....	84
3.1	Fundusze krajowe	84
3.2	Partnerstwo publiczno-prywatne	86
4	WDRAŻANIE I REALIZACJA PROGRAMU.....	87
5	SYSTEM OCENY REALIZACJI PROGRAMU WRAZ Z PROPONOWANYMI WSKAŹNIKAMI.....	87
	POWOŁYWANE DOKUMENTY:.....	89
	SPIS TABEL:	90

1 WSTĘP

1.1 Cel i Zakres Programu

Opracowany „Program Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice na lata 2009- 2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016” jest podstawowym dokumentem wskazującym sposoby rozwiązywania problemów środowiskowych dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju Gminy Wilkowice w kategoriach ekonomicznych, społecznych, ekologicznych, przestrzennych i polityczno-instytucjonalnych zgodnie z programem działań na rzecz ekorozwoju AGENDA 21, oraz zgodnie z przyjętą Strategią Rozwoju Gminy Wilkowice.

„Program Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020” jest strategiczną kontynuacją dwóch poprzednich Programów. Uwzględnia zmiany otoczenia oraz polityk i programów wyższego szczebla, jednak co do istoty obejmuje swoim zakresem priorytety i cele zidentyfikowane w poprzednich okresach planowania. Pierwszy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice¹ obejmował okres do roku 2008 z określeniem celów perspektywicznych do 2015 roku. Został uchwalony 24 marca 2004 Uchwałą Rady Gminy Nr XIX/134/2004. Drugi Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice dotyczył okresu 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Został uchwalony 17 czerwca 2009r. Uchwałą Rady Gminy Nr XXXII/325/2009.

Obecny Program Ochrony Środowiska, tak jak poprzednie, określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe w kontekście wszystkich oddziaływań powodowanych przez gminę, oraz zasady podejmowania działań zapobiegawczych.

Struktura opracowania obejmuje:

- * informacje wstępne w tym strategiczne założenia rozwoju Gminy,
- * omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie w oparciu o zaproponowane w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego², a więc w odniesieniu do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej - z podaniem ich charakterystyki, wraz z oceną stanu istniejącego i stanu docelowego, z omówieniem niezbędnych działań potrzebnych do jego osiągnięcia, celów i kierunków działań w odniesieniu do przyjętych strategii i polityk regionalnych, mechanizmów prawnych i ekonomicznych będących podstawą działań w danym obszarze, matrycy logicznej uzasadniającej wybór celów i kierunków działań oraz ich hierarchię, oczekiwane rezultaty, źródła i sposoby weryfikacji celów, a także harmonogramu realizacji programu z podziałem na zadania własne i koordynowane, oraz wniosków wynikających z omawianej problematyki,
- * uwarunkowania finansowe związane z realizacją Programu w tym ocena kosztów i źródeł finansowania,
- * system zarządzania ochroną środowiska przy wdrażaniu i realizacji Programu,
- * system oceny realizacji Programu.

---

¹ Program Ochrony Środowiska dla gminy Wilkowice

² Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego, Bielsko Biala, projekt, październik 2008

1.2 Opis przyjętej metodyki opracowania

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Tekst jednolity Dz. U. 2008.25.150 z późniejszymi zmianami), a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy Województwa, Powiatu i Gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio Wojewódzkie, Powiatowe i Gminne Programy Ochrony Środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

2. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:

1) Ministra właściwego do spraw środowiska - w przypadku projektów Wojewódzkich Programów Ochrony Środowiska;

2) organ wykonawczy Województwa - w przypadku projektów Powiatowych Programów Ochrony Środowiska;

3) organ wykonawczy Powiatu - w przypadku projektów Gminnych Programów Ochrony Środowiska.

3. (uchylony).

4. Organ, o którym mowa w ust. 1, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie Programu Ochrony Środowiska.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio Sejmik Województwa, Rada Powiatu albo Rada Gminy.

2. Z wykonania Programów organ wykonawczy Województwa, Powiatu i Gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub Radzie Gminy.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nie określa treści i zakresu Programu Ochrony Środowiska, w art. 17 pkt. 1 zaleca, by uwzględniał on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa:

„Art. 14. 1. Polityka Ekologiczna Państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

1) cele ekologiczne,

2) priorytety ekologiczne,

2a) poziomy celów długoterminowych,

3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,

4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Politykę Ekologiczną Państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska, tak jak poprzednie, opracowany został z uwzględnieniem wytycznych „...sporządzania Programów Ochrony Środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”³ opracowanych przez Ministerstwo Środowiska oraz, za zgodą autora dr inż. Jana Pałasza, opracowania „Gminne i Powiatowe Programy Ochrony Środowiska – uwagi do ich formy, struktury, treści i wykonania”⁴.

³ Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2002

⁴ Pałasz J.: Gminne i powiatowe programy ochrony środowiska – uwagi do ich formy, struktury, treści i wykonania, Problemy Ekologii Nr 4(58), 2006

W Programie uwzględniono cele strategiczne określone w Strategii Gminy Wilkowice⁵, oraz zapisy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wilkowice”⁶.

Program uwzględnia również zapisy „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013 –2016”⁷.

Przy ustalaniu priorytetów kierowano się następującymi dokumentami określającymi polityki i strategie regionalne:

Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do 2018r.⁸

Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”⁹

Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013¹⁰

Strategią Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015 roku¹¹

Uwzględniono także zapisy strategii i programów branżowych.

1.3 Lokalizacja Gminy Wilkowice

Gminę Wilkowice tworzą trzy wsie: Wilkowice, Bystra i Mieszna usytuowane na północnych zboczach Kotliny Żywieckiej. Gmina Wilkowice znajduje się w Dolinie rzeki Białej, która stanowi tzw. Bramę Wilkowską rozdzielającą pasma Beskidu Śląskiego od Beskidu Małego i umożliwiającą łatwą komunikację północ-południe. Przebiega tędy linia kolejowa Bielsko-Biała - Żywiec - Zwardoń.

Gmina graniczy od zachodu i północy z miastem Bielsko-Biała i na niewielkim odcinku z gminą Kozy, od strony północno-wschodniej z gminą Czernichów, od południowo-wschodniej z gminą Łodygowice, od południa z gminą Buczkowice oraz z miastem Szczyrk. Powiązania z drogowym układem krajowym zapewnione są poprzez istniejące ciągi drogi krajowej Nr 69 i wojewódzkiej Nr 942. Poprzez ten ciąg możliwe jest rozprowadzanie ruchu w dowolnym kierunku, w tym również w relacjach międzynarodowych (w kierunku Czech poprzez przejście graniczne w Cieszynie, Słowacji – drogowe przejścia graniczne w Korbielowie i Żywcu). Gmina ma zapewnioną dostępność do tras alternatywnych na najbardziej atrakcyjnych kierunkach (np. Kraków poprzez Żywiec i dalej drogą wojewódzką Nr 946 przez Suchą Beskidzką). Budowana obecnie, między innymi na terenie gminy Wilkowice, droga ekspresowa S69, łącząca się z tzw. „Północno-wschodnią obwodową Bielska-Białej”, ma mieć swoje przedłużenie w postaci słowackiej autostrady D3 w kierunku Bratysławy. Zarówno S69 jak słowacka autostrada D3 są częścią Europejskiego Korytarza Transportowego nr VI.

1.4 Rys historyczny Gminy Wilkowice

Wilkowice zostały założone w drugim stuleciu XIV wieku przez opata zamku Cystersów o nazwisku Wilk i stąd właśnie wywodzi się ich nazwa. Zadaniem zakonu było zwalczanie resztek pogaństwa wśród górali beskidzkich. W późniejszych latach wieś została sprzedana Piotrowi Komorowskiemu, właścicielowi "państwa żywieckiego". W 1605 roku mieszczanie żywieccyzy postanowili bronić swego

⁵ Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice 2006 -2020 Aktualizacja, Eurokreator, 2006

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Wilkowice.

⁷ Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 –2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016 Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2008r

⁸ Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

⁹ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

¹⁰ Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

¹¹ Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015 roku

miasta przed Szwedami. Dogodnym do tego miejscem była Brama Wilkowicka. W Mikuszowicach stoczono przegraną walkę z najeźdźcą, który w odwecie spalił Mikuszowie i Wilkowice. Dalszymi właścicielami byli Wielkopolscy (XVIII w.) i kolejna Habsburgowie latach międzywojennych i po wojnie Wilkowice wraz z gminą Bystra Krakowska i wsią Mieszna tworzyły zbiorową gminę Bystra-Wilkowice. Od 1973 r. gmina Wilkowice funkcjonuje w układzie trzech sołectw: Bystra, Mieszna, Wilkowice. Od wieków podstawą utrzymania mieszkańców było rolnictwo, dopiero rozwój przemysłu w pobliskich Bielsku i Białej, spowodował, że tutejsza ludność znalazła zatrudnienie w nowopowstałych zakładach i fabrykach.

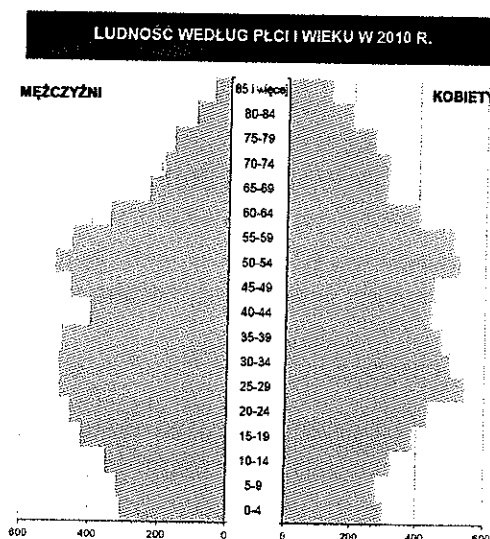
1.5 Sytuacja społeczna i zaludnienie

Zestawienie obrazujące zmianę ludności w Gminie Wilkowice:

Tabela 1 Ludność Gminy Wilkowice

	Liczba ludności
2009r.	12 811
2010r.	12 936
2011r.	13 004

Rysunek 1 Struktura wiekowa ludności Gminy Wilkowice

1.6 Strategiczne założenia rozwoju Gminy

Misją Gminy Wilkowice jest rozwój gminy w oparciu posiadane walory przyrodnicze, krajobrazowe, położenie geograficzne oraz mądrość i umiejętność współpracy mieszkańców w dążeniu do wspólnych celów.

Według „Strategii 2020 Gminy Wilkowice” Wilkowice będą Gminą:

- o pozytywnym wizerunku, rozpoznawalną przez mieszkańców regionu i kraju, znaną także poza jego granicami
- w której rozwój turystyki i innych dziedzin gospodarczych nie wpływa negatywnie na stan środowiska naturalnego
- której mieszkańcy wyróżnia gościnność, otwartość i tolerancja, przedsiębiorczość, a także profesjonalizm w działaniu
- której mieszkańcy współpracują solidarnie na rzecz rozwoju lokalnego
- kultywującą tradycje i dbającą o kulturowe dziedzictwo
- w której mieszkańcy czują się bezpiecznie i żyją w czystym środowisku
- w której istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
- nowoczesną, otwartą na innowacje i nowe rozwiązania technologiczne

- z wysokim poziomem edukacji podstawowej i gimnazjalnej umożliwiającej rozwój talentów i znalezienie się na rynku pracy
- z efektywnym i nowoczesnym systemem kształcenia ustawicznego dostosowanym do potrzeb rynku pracy
- z ukształtowaną i wypromowaną ofertą turystyczną
- z jasną i czytelną informacją
- z rozbudowaną i zmodernizowaną infrastrukturą zgodną z potrzebami mieszkańców i turystów

2 KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE WILKOWICE

Uwzględniając wytyczne określone w programach wyższego szczebla, tj: , określono dla Gminy Wilkowice następujące kierunki ochrony środowiska:

- * gospodarka wodno-ściekowa obejmująca system zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarowania wodami opadowymi i ochrony przed powodzią,
- * gospodarka odpadami z uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- * ochrona powierzchni ziemi i gleb oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,
- * ochrona powietrza oraz ochrona przed promieniowaniem niejonizującym,
- * ochrona przed hałasem w tym hałasem komunikacyjnym.
- * ochrona różnorodności biologicznej gminy, w tym zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych,
- * edukacja ekologiczna.

Zadania podzielono na dwie kategorie: zadania własne oraz zadania koordynowane. Dla każdego z zadań inwestycyjnych określono planowane do poniesienia koszty oraz określono termin realizacji zadania bądź zdefiniowano zadanie jako ciągłe.

2.1 Gospodarka wodno-ściekowa

2.1.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Wody powierzchniowe

Przez teren Gminy Wilkowice przebiega dział wodny rzeki Biała oraz rzeki Soła. Większą część obszaru Gminy odwadnia rzeka Biała wraz z dopływami: potokiem Białką, Wilkówką, Mesznianką, Lęgowcem i Skleńcem.

Do rzeki Soły wody z terenu Wilkowic odprowadza potok Zimnik.

Potoki te w większości posiadają swoje źródła na terenie Gminy.

Jakość wód powierzchniowych badana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w punktach monitoringu regionalnego.

Na jakość wód znaczący wpływ mają związki biogenne oraz bakteriologia. Podwyższona bakteriologia i związki biogenne świadczą o zanieczyszczeniu cieków m.in. ściekami socjalno-bytowymi.

Wody podziemne

Przeważająca część gminy położona jest w obrębie trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, a mianowicie:

- kredowego (związanego z utworami fliszowymi)

nr 348 Godula (Beskid Śląski) .

- kredowego (związanego z utworami fliszowymi)

nr 447 Zbiornik warstw Godula (Beskid Mały)

- czwartorzędowego (związanego z utworami rzecznyymi rzeki Białej i jej dopływów)

nr 448 Dolina rzeki Białej.

Na terenach nie objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę mieszkańcy korzystają z własnych ujęć studziennych wód głębinowych i kopanych.

Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy Gminy Wilkowice zaopatrywani są w wodę z lokalnych ujęć położonych na terenie Gminy.

Na terenie Gminy działają 3 spółki wodociągowe zajmujące się eksploatacją ujęć oraz wodociągów na ich terenie:

Spółka Wodociągowa w Wilkowicach

Spółka Wodociągowa w Bystrej

Spółka Wodociągowa w Mesznej.

Sieć wodociągowa Wilkowic zasilana jest z 3 ujęć wód powierzchniowych oraz z 3 studni głębinowej wód podziemnych .

Ujęcia wód powierzchniowych zlokalizowane są na:

ujęcie I - potok bez nazwy (zwyczajowo zwany Wilkowianka) – wydajność 480 m³/d

ujęcie II – potok Wilkówka -360 m³/d

ujęcie III – potok Zimnik – 624 m³/d.

Ujęcia wód podziemnych:

S1 – na półd stoku Magurki w rejonie potoku Wilkówka $-5,5 \text{ m}^3/\text{h}$ ($132,0 \text{ m}^3/\text{d}$)

S2 - w rejonie ul. Tęczowej - $10,0 \text{ m}^3/\text{h}$ ($240,0 \text{ m}^3/\text{d}$)

S3- na pół-zach. stoku Magurki w rejonie ulicy Długiej $-3,5 \text{ m}^3/\text{h}$ ($84,0 \text{ m}^3/\text{d}$).

Sieć wodociągowa Bystrej zaopatrywana jest w wodę z ujęcia infiltracyjnego na potoku Białka zlokalizowanego w Bystrej o wydajności max. $26,0 \text{ l/s}$ ($2246, \text{ m}^3/\text{d}$)

Sieć wodociągowa Mesznej zaopatrywana jest w wodę z ujęcia zlokalizowanego na potoku Mesznianka o wydajności max. $10,0 \text{ m}^3/\text{h}$ ($240,0 \text{ m}^3/\text{d}$) i uzdatnianej na SUW w Mesznej. Średni dobowy pobór wynosi 160 m^3 , średni roczny pobór 58400 m^3 .

Stan techniczny sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany, w związku z czym planowana jest sukcesywna wymiana i modernizacja sieci wykonanej z żeliwa i stali.

W listopadzie 2005 roku uchwalono „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków”. Określa on zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorstw i odbiorców prywatnych.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Zgodnie z aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (z grudnia 2010r. – AKPOŚK 2010) gmina Wilkowice należy do aglomeracji Bielsko-Biała o RLM 224.470.

Obecnie ok. 50% Gminy jest pokryte siecią kanalizacyjną – łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi $57,6 \text{ km}$. 1290 budynków posiada przyłącza o łącznej długości 34 km . Ścieki komunalne z terenów objętych kanalizacją odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Bielsku-Białej – Komorowicach administrowanej przez „AQUA”S.A.

Ścieki z terenów nieskanalizowanych gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (56% powierzchni gminy), skąd są wywożone przez upoważnione firmy do oczyszczalni ścieków w Komorowicach, lub są oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków (2% powierzchni gminy).

Ochrona przed powodzią

Istotnym elementem ochrony przeciwpowodziowej jest określenie strefy zalewowej i wprowadzone w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego Gminy zakazy i nakazy odnoszące się do budownictwa i gospodarki na terenach zalewowych. W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice ustalono strefy zalewowe tj. 15 m . od linii brzegowej Białki, Wilkówki oraz Mesznianki.

Na terenie Gminy zostały wykonane częściowo regulacje odcinków rzek i potoków.

Ważnym elementem ochrony przeciwpowodziowej jest utrzymanie wybudowanych zbiorników retencyjnych. Na terenie Gminy Wilkowice, na potoku Wilkówka zrealizowana została budowa zbiornika retencyjnego. Kolejnym planowanym przedsięwzięciem jest budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej.

Istotnym elementem walki z powodzią jest utrzymywanie kanalizacji deszczowej w należyтым stanie technicznym, zapewnienie jej drożności, usuwanie usterek i wymianę starych, zużytych odcinków kanalizacji oraz utrzymanie i konserwacja istniejących systemów melioracji szczegółowych (obszarów w zasięgu rowów nawadniająco - odwadniających i terenów zdrenowanych).

2.1.2 Stan docelowy

Sieć wodociągowa

Nastąpi uzupełnienie sieci wodociągowej na terenach do tej pory nie objętych zbiorowym zaopatrzeniem w wodę jak też nieznaczny wzrost długości sieci związany z uzupełnianą jej rozbudową, oraz wyposażeniem nowych terenów, w tym pod budownictwo mieszkaniowe oraz tereny komercyjne.

Systematycznej wymianie podlegać będą natomiast odcinki sieci w najgorszym stanie technicznym.

Będą prowadzone systematyczne działania uświadamiające mieszkańców o konieczności zmniejszenia strat i zużycia wody poprzez np. akcje w szkołach, kampanie reklamowe. Przyjęta przez Radę Gminy Wilkowice opłata za gospodarkę odpadami, uzależniona od ilości zużytej wody z danej nieruchomości, z pewnością wpłynie na racjonalizację zużycia wody.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Kontynuowana będzie rozbudowa kanalizacji sanitarnej, w rozbiciu na pojedyncze zadania, tak aby do roku 2015 praktycznie cały teren gminy został skanalizowany.

Nastąpi także wzrost długości sieci związany z uzupełnianą jej rozbudową oraz wyposażeniem nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz tereny komercyjne. W razie potrzeby wymianie podlegać będą odcinki sieci w najgorszym stanie technicznym.

W planowanych rozwiązaniach dla gospodarki wodami deszczowymi przyjmuje się jako wytyczne dla nowych koncepcji odwodnień:

- * zmniejszanie ilości bezpośrednich odpływów poprzez wsiąkanie wód deszczowych,
- * odpływy nie nadające się do bezpośredniego wsiąkania gromadzić na miejscu ich powstania i doprowadzić do powolnego wsiąkania, lub też doprowadzić do odbiornika ze zwłoką czasową,
- * wykorzystywać wodę deszczową,
- * wodę deszczową zanieczyszczoną gromadzić i oczyszczać¹².

---

¹² Wolfgang Geiger i Herbert Dreiseitl: Nowe sposoby odprowadzania wód deszczowych. Poradnik. Projprzem-EKO Bydgoszcz 1999

Wody opadowe i roztopowe ujęte w szczelne, otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne pochodzące m.in. z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, miast, budowli kolejowych, dróg zaliczanych do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych klasy G, a także parkingów o powierzchni powyżej 0,1 ha w ilości, jaka powstaje z opadów o natężeniu co najmniej 15 l na sekundę na 1 ha, zgodnie z warunkami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz.984) wprowadzane do wód lub do ziemi nie powinny zawierać substancji zanieczyszczających w ilościach przekraczających 100 mg/l zawiesin ogólnych oraz 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych.

Ochrona przed powodzią

W ramach ochrony przed powodzią w dalszym ciągu wspomagane będzie utrzymywanie cieków i rowów istotnych dla ochrony przeciwpowodziowej. Prowadzone będzie współdziałanie i koordynacja działań ze Śląskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych oraz Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gliwicach w zakresie modernizacji i utrzymania cieków będących w ich administracji. Promowane będą działania w zakresie zmniejszanie ilości bezpośrednich odpływów wód deszczowych do wód płynących, poprzez wsiąkanie wód deszczowych do gruntu, lub doprowadzania do tych wód ze zwłoką czasową.

Oprócz zakończenia budowy oraz utrzymania zbiornika retencyjnego na Wilkówce w Wilkowicach, planowana jest realizacja zbiornika na Białce w Bystrej.

2.1.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020”:

Cel strategiczny B.2 – Wysoka jakość środowiska naturalnego

Kierunek działań B.2.1. „Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych”

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- poprawę jakości wody pitnej;
- poprawę jakości wód zbiorników wodnych;
- tworzenie racjonalnej polityki gospodarowania zasobami wodnymi;
- ochronę zbiorników wód głębinowych, w tym na terenach wiejskich;
- wdrażanie zasad zrównoważonego planowania i zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych;
- prowadzenie monitoringu jakości wód;
- modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków;

- usprawnienie systemu technicznej retencji wodnej, w tym budowę zbiorników retencyjnych;

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Infrastruktura wodno – ściekowa wspierana będzie poprzez inwestycje w sieci kanalizacyjne, wodociągowe, oczyszczalnie ścieków i elementy systemu zaopatrzenia w wodę.

„Program ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”

Cel długoterminowy do roku 2018: Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- W 1. Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego
- W 2. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć
- W 3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- W 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- W 5. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrao powodziowych
- W 6. Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W zakresie jakości wód zaproponowano następujące cele:

Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód powierzchniowych

Ochrona jakości wód podziemnych

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia

Dla których określono kierunki działań:

- Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem
- Wdrażanie projektów stref ochronnych

- Zintensyfikowanie kontroli stanu technicznego szamb i zaprzestanie wykorzystywania studni jako dołów chłonnych
- Promowanie prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji
- Racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin
- Budowa systemów podczyszczających wzdłuż powstających i modernizowanych odcinków dróg
- Budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni
- Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscach nie objętych zasięgiem sieci kanalizacyjnej w okresie perspektywicznym do 2015 roku
- Wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych
- Intensyfikacja działań związanych z budową, rozbudową i modernizacją wodociągów
- Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE.

W zakresie kształtowania stosunków wodnych i ochrony przed powodzią określono następujący cel:

Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych w zlewniach, w tym zmniejszenie zużycia wody podziemnej do celów przemysłowych

Kierunki działań:

- Kontynuacja podjętych działań z zakresu małej retencji
- Współpraca z instytucjami szczebla wojewódzkiego w zakresie stworzenia systemu informacji o gospodarce wodnej województwa śląskiego
- Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych
- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.2.: Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych

Działania:

- 2.2.1 Budowa zbiorników retencyjnych i rozbudowa sieci wodociągowej
- 2.2.2 Budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- 2.2.3 Modernizacja sieci kanalizacyjnej
- 2.2.4 Budowa kanalizacji na obszarach nie posiadających sieci kanalizacyjnej.

W oparciu o powyższe cele przyjęto kontynuację dla Gminy Wilkowice długoterminowego celu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na lata 2013-2020:

„Wysoka jakość wód powierzchniowych oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 2 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2013–2016, oraz długoterminowe (perspektywiczne) do roku 2020:

Tabela 2 Cele i kierunki działań - Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania

CELE	KIERUNKI	ZADANIA KRÓTKOTERMINOWE na lata 2013-2016	ZW/ZK	Okres realizacji	
C1 Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania	K I ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ ORAZ WODOCIĄGOWEJ	C1KI-Z1	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie Gminy	ZW	2013-2016
		C1KI-Z2	Budowa kanalizacji deszczowej w ciągu ul. Klimczoka	ZW	2013-2014
		C1KI-Z3	Wymiana sieci wodociągowej na odcinkach jej niskiej jakości	ZK	CIĄGŁE
	K II OCHRONA PRZED POWODZIĄ	C1KII-Z1	Utrzymanie zbiornika na potoku Wilkówka w Wilkowicach	ZW	CIĄGŁE
		C1KII-Z2	Budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej	ZW	CIĄGŁE
		C1KII-Z3	Konserwacja rowów i cieków wodnych związanych z ochroną przeciwpowodziową	ZW	CIĄGŁE
		C1KII-Z4	Konserwacja cieków wodnych będących w administracji SZMiUW i RZGW	ZK	CIĄGŁE
	ZADANIA DŁGOTERMINOWE na lata 2017-2020				
	K I	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ ORAZ WODOCIĄGOWEJ	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Gminie	ZW	2017-2020
			Budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej	ZW	2017-2020

2.1.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 - Prawo wodne (Tekst jednolity Dz.U.2012.145 j.t. z późniejszymi zmianami)

Ustawa ta reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie wodami.

Wody, jako integralna część środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin, podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność.

Ochrona wód jest realizowana z uwzględnieniem postanowień działu I i działu III w tytule II ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2.000 powinny być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, zakończone oczyszczalniami ścieków, zgodnie z ustaleniami krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Wyznaczanie granic aglomeracji reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. 2010.137.922).

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych powstał w dniu 16 grudnia 2003 r. Pierwsza aktualizacja Programu została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 7 czerwca 2005 r. Druga Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. (AKPOŚK 2009); trzecia Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (AKPOŚK 2010) Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji.

W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska (art. 42.4 ustawy).

Zgodnie z art. 47 ustawy Prawo wodne produkcję rolną prowadzi się w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przy czym przez związki azotu rozumie się wszelkie substancje zawierające azot, z wyjątkiem gazowego azotu cząsteczkowego.

W art. 88a stwierdzono, iż ochrona przed powodzią oraz suszą jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej.

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią realizuje się w szczególności przez (art. 88k):

- 1) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych;

- 2) racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- 3) zapewnienie funkcjonowania systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- 4) zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;
- 5) budowę, rozbudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;
- 6) prowadzenie akcji lodołamania.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono m.in. następujące cele średniookresowe do roku 2016 w zakresie „Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Głównym celem średniookresowym jest racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

Obecny stan gospodarki wodnej wymaga głębokiej i szybkiej reformy. Pierwszym jej krokiem będzie przyjęcie przez Rząd i Parlament Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami do 2030 r. (z uwzględnieniem etapu 2016 r.). Powinna ona formułować główne kierunki działań.

Cele strategiczne dla osiągnięcia celu nadrzędnego tj. „zapewnienia powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powodzie i susze w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównywania dysproporcji regionalnych”, to:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów,
- zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę,
- zaspokojenie społeczne i ekonomiczne uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków powodzi i susz oraz zapobieganie zwiększaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych i ograniczenie wystąpienia ich negatywnych skutków,
- reforma systemu zarządzania i finansowania gospodarki wodnej.

W zakresie „Ochrona wód” w Polityce Ekologicznej Państwa określono m.in. następujące cele średniookresowe do roku 2016:

Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM. Osiągnięcie tego celu będzie oznaczało przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku.

Naczelnym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Ten długofalowy cel powinien być zrealizowany do 2015 r. tak, jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE, natomiast w polskim prawodawstwie ustawa - Prawo wodne. Cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju. W tych dokumentach planistycznych zawarte będą między innymi informacje na temat działań, które należy podjąć w terminie do końca 2012 r., aby móc osiągnąć zakładane cele środowiskowe.

2.1.5 Matryca logiczna

Tabela 3 Matryca logiczna – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Wysoka jakość wód powierzchniowych, oraz ochrona wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania			
Rezultaty:	Zapewnienie zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków mieszkańcom Gminy, ochrona wód, ochrona przed powodzią	Długość sieci kanalizacyjnej, długość sieci wodociągowej, długość utrzymywanych cieków przeciwpowodziowych	Weryfikacja na podstawie protokołów przekazania i wykonania robót Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych
Działania:	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ UTRZYMANIE SIECI WODOCIĄGOWEJ I OGRANICZENIE STRAT W PRZESYLE WODY OCHRONA PRZED POWODZIĄ	Opracowanie projektów, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy Opracowanie projektów, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy Opracowanie projektów, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy	Przewidywany koszt działań inwestycyjnych w tym zakresie w okresie 2013-2016	Nie zidentyfikowano

2.1.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 4 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
					rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C1			Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania					
	K I		ROZBUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ I DESZCZOWEJ ORAZ WODOCIĄGOWEJ					
		CIKI-Z1	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami na terenie Gminy	3 193	1 000	689	1 004	500
		CIKI-Z2	Budowa kanalizacji deszczowej w ciągu ul. Klimczoka	600	300	300		
		CIKI-Z3	Wymiana sieci wodociągowej na odcinkach jej niskiej jakości					
	K II		OCHRONA PRZED POWODZIĄ					
		CIKII-Z1	Utrzymanie zbiornika na potoku Wilkówka w Wilkowiecach	20	5	5	5	5
		CIKII-Z2	Budowa zbiornika na potoku Białka w Bystrej	40	40			
		CIKII-Z3	Konserwacja rowów i cieków wodnych związanych z ochroną przeciwpowodziową	40	10	10	10	10
		CIKII-Z4	Konserwacja cieków wodnych będących w administracji SZMIUW i RZGW					
					ZADANIE KOORDYNOWANE			
					ZADANIE KOORDYNOWANE			

2.1.7 Wnioski

Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych przed zanieczyszczeniem, głównie w wyniku rozbudowy sieci kanalizacyjnej jest najważniejszym zadaniem w zakresie ochrony środowiska w Gminie Wilkowice do roku 2016.

Jeśli Gmina będzie w stanie zabezpieczyć odpowiednią ilość środków finansowych, to do roku 2015 przewiduje się skanalizowanie ok 70% gminy i podłączenie do kanalizacji większości posesji w gminie.

Racjonalizacja zużycia wody w tym ograniczeniu strat wody i poprawy jej jakości służyć będzie systematyczna wymiana odcinków sieci wodociągowej będących w złym stanie technicznym.

Utrzymywane będą na bieżąco również rowy i cieki istotne dla ochrony przeciwpowodziowej.

Prowadzone będą działania dla zmniejszenia bezpośrednich odpływów wód deszczowych. Będą prowadzone systematyczne prace utrzymania zbiornika na potoku Wilkówka w odpowiednim stanie. Realizowana będzie budowa zbiornika na Białce.

Na bieżąco prowadzona będzie rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami na nowych terenach przeznaczonych m.in. pod budownictwo i przemysł na terenie Gminy Wilkowice.

2.2 Gospodarka odpadami

2.2.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2012.391 z późn.zm.) gmina Wilkowice przyjęła na siebie obowiązek gospodarowania odpadami komunalnymi wytworzonymi na jej terenie. W odniesieniu do art. 4 tejże ustawy Rada Gminy Wilkowice uchwaliła Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wilkowice – w załączeniu¹³.

Zgodnie z zapisami regulaminu „Gmina zapewnia objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, a także zapobiega gromadzeniu odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych. Podejmuje działania promujące postawy zmierzające do ograniczenia ilości odpadów powstających na nieruchomościach, w tym odpadów niesegregowanych”.

Dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi zobrazowano na schemacie poniżej:

---

¹³ Uchwała nr XXIX/231/2012 Rady Gminy Wilkowice z dnia 27 grudnia 2012r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wilkowice

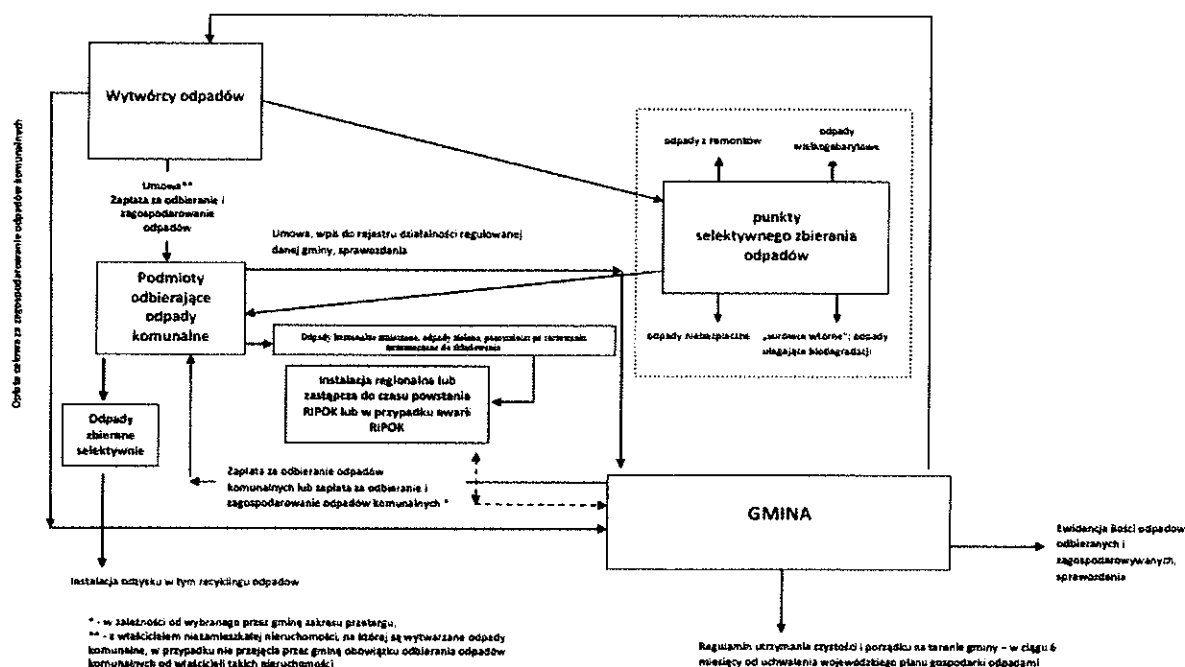
Wilkowice (Uchwała Nr LIII/405/2006 Rady Gminy Wilkowice z dnia 21 września 2006r.)”

Mieszkańcy na terenie posesji wydzielają ze strumienia odpadów komunalnych następujące frakcje: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji. Dodatkowo właściciele nieruchomości zobowiązani są do wydzielenia ze strumienia odpadów komunalnych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych, rozbiórkowych i popiołu oraz zużytych opon.

Istnieje także możliwość dostarczania na składowisko odpadowych wyrobów zawierających azbest, skąd są one przekazywane do unieszkodliwienia na składowisku odpadów niebezpiecznych. Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców jest wspierane ze środków budżetowych Gminy.

2.2.2 Stan docelowy

Poniżej system gospodarowania odpadami zebranymi z terenu gminy zobrazowano na schemacie:

Rysunek 3 Schemat obrazujący system gospodarowania odpadami komunalnymi. Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Planuje się, że odpady zebrane z terenu gminy Wilkowice do roku 2016 kierowane będą na składowisko odpadów komunalnych w Wilkowicach (instalacja zastępcza),

zarządzane przez Spółkę z o.o. „EKOŁAD” a następnie do instalacji wskazanej w Planie gospodarki odpadami dla województwa śląskiego dla Regionu IV.

Pozostała do wykorzystania pojemność pozwala na ok. 3-4 letnią eksploatację składowiska.

Na terenie składowiska EKOŁAD wydzielony będzie punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Odpady biodegradowalne i odpady zielone

Zgodnie z zapisami regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie Wilkowice, odpady ulegające biodegradacji

- w zabudowie jednorodzinnej, można składować w przydomowym kompostowniku, tak usytuowanym, by nie powodować uciążliwości dla przyległych nieruchomości. W przeciwnym wypadku należy wyposażyć nieruchomość w odrębny pojemnik do zbierania tych odpadów

- w zabudowie wielorodzinnej, cmentarzach, targowiskach, ogrodach działkowych – zarządca nieruchomości zobowiązany jest wyposażyć nieruchomość w odrębne pojemniki na odpady ulegające biodegradacji, które odbierane będą przez podmiot odbierający.

Odpady wielkogabarytowe

Właściciele nieruchomości obowiązani są zapewnić gromadzenie odpadów wielkogabarytowych oddzielnie od pozostałych odpadów komunalnych i przygotować je do usunięcia w terminach określonych w harmonogramie wywozu odpadów wielkogabarytowych przez podmiot odbierający bądź dostarczyć do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Odpady budowlane i rozbiórkowe

Właściciele nieruchomości obowiązani są gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych, wyłącznie w wydzielonym przez prowadzącego remont miejscu lub pojemniku i dostarczyć do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Odpady niebezpieczne wytwarzane w strumieniu odpadów komunalnych

Położenie nacisku na działania mające na celu segregację i zagospodarowanie poszczególnych odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych. Odpady niebezpieczne będą selektywnie zbierane.

Przeterminowane leki – punkt zbiórki zlokalizowany w Samodzielnym Gminnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Wilkowicach przy ul. Wyzwolenia 18 oraz w punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony – należy dostarczyć do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Przewiduje się w dalszym ciągu dofinansowywanie usuwania azbestu i wyrobów azbestowych na terenie Gminy.

2.2.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020”:

Cel strategiczny B.2 – Wysoka jakość środowiska naturalnego

Kierunek działań B.2.4: Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami

Gospodarka odpadami powinna być ukierunkowana na ograniczanie ilości odpadów, a w przypadku już wytworzonych na poddanie ich procesom usuwania, wykorzystania, unieszkodliwiania i w ostateczności składowania. Szczególnie ważne jest unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych. Działania w tym zakresie umożliwią poprawę warunków życia mieszkańców województwa, a tym samym poprawę wizerunku samego województwa jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania. Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- podniesienie efektywności systemu zbiórki, transportu, przetwarzania i utylizacji odpadów;
- propagowanie wśród mieszkańców regionu wiedzy o sposobach segregacji składowania i przetwarzania odpadów;
- ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów poprzez wdrażanie niskoodpadowych technologii produkcji, odzysk i ich unieszkodliwianie, w ostateczności ich bezpieczne składowanie;
- likwidację składowisk niespełniających norm w zakresie ochrony środowiska;
- wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym, w tym budowę zakładów zagospodarowania odpadów (sortownie, kompostownie, obiekty termicznego przekształcania odpadów, składowiska o funkcji ponadlokalnej, sieć punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych);
- budowę, rozbudowę, przebudowę instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych;
- monitoring składowisk dla najbardziej niebezpiecznych substancji oraz monitoring skażonych terenów po ich likwidacji;

- likwidację dzikich składowisk, wysypisk, mogilników;
- sprzyjanie możliwościom ponownego wykorzystania odpadów i zamiany ich po procesie przekształcenia na nowy produkt lub surowiec.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska.

Cel szczegółowy: Ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku.

W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskują projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze.

„Program ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”

Cel długoterminowy do roku 2018:

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

O. 1 Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami

O.2 Wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie śląskim opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w APGO WŚ

O.3 Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

Biorąc pod uwagę oczekiwania społeczne oraz uwarunkowania lokalizacyjno-przyrodnicze, jako podstawowy priorytet gospodarki odpadami w Powiecie do roku 2015 przyjęto – ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.2.:

Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych

Działanie:

Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów

Cel szczegółowy 2.4:

Dbalność o porządek, estetykę, ład przestrzenny i architektoniczny z zachowaniem piękna krajobrazu

Działanie:

Opracowanie, wdrożenie i aktualizowanie regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie

W oparciu o powyższy cel przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie gospodarki odpadami na lata 2013-2016:

„Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska”

Zgodnie z artykułem 3 ustawy z dnia 13 września 1996r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2012r., poz. 391 z późn.zm.) gmina przejmuje wszelkie obowiązki wynikające z gospodarowania odpadami komunalnymi wytworzonymi na jej terenie. Dla skutecznej realizacji powyższego celu utworzono system gospodarowania odpadami komunalnymi opisany w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wilkowice. Stąd też nie wyodrębniano szczegółowych zadań gdyż system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje, z założenia, wszystkie odpady komunalne powstające na terenie gminy.

Tabela 5 Cele i kierunki działań - Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji		
1	2	3	4	5	6		
C2	K1	Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska					
		UTRZYMANIE I ROZWÓJ ZORGANIZOWANEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH					
		C2K1-Z1	Realizacja zadań systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie			ZW	CIĄGLE
		C2K1-Z2	Usuwanie azbestu i wyrobów azbestowych			ZW	CIĄGLE

2.2.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów określono w ustawie z dnia 8 stycznia 2013r. o odpadach (Dz.U. 2013.21)

Zgodnie z art.34 ustawy o odpadach, „dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wywarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymywania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska, opracowuje się plany gospodarki odpadami. Plany te opracowywane są na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2012.391 j.t.) w artykule 3b nakłada na gminy obowiązek uzyskania do 31 grudnia 2020r.:

- 1) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- 2) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono m.in. następujące cele średniookresowe do roku 2016 w zakresie „Gospodarka odpadami”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Celami średniookresowymi w zakresie gospodarki odpadami są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),

- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

2.2.5 Matryca logiczna

Tabela 6 Matryca logiczna – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska			
Rezultaty:	Zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów od 100% mieszkańców Gminy;	ilość odpadów zebranych od mieszkańców w sposób selektywny; ilość odpadów przyjętych na składowisko	Dane ewidencjonowane w systemie komputerowym; wymagane prawem sprawozdania firm odbierających odpady komunalne od mieszkańców;	Brak danych przekazanych od firm prowadzących działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców;
Działania:	UTRZYMANIE ORAZ ROZWÓJ ZORGANIZOWANEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH ZAPOBIEGANIE ZANIECZYSZCZENIU ŚRODOWISKA KOMUNALNYMI ODPADAMI	Realizacja założeń Wojewódzkiego i Krajowego Planu Gospodarki Odpadami	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2013-2016	Nie zidentyfikowano

2.2.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 7 Harmonogram realizacji Programu – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
					rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C2	K1	Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska						
		UTRZYMANIE I ROZWÓJ ZORGANIZOWANEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH						
		C2KI-Z1	Realizacja zadań systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie	3130	820	770	770	770
		C2KI-Z2	Usuwanie azbestu i wyrobów azbestowych	280	70	70	70	70

2.2.7 Wnioski

Selektywna zbiórka odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych stanowi podstawową zasadę zbiórki odpadów na terenie Gminy Wilkowice.

Składowisko odpadów będzie eksploatowane zgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu zintegrowanym.

Maksymalny poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych do składowania, zgodnie zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zostanie ograniczony

- do dnia 16 lipca 2013 r. - do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,

- do dnia 16 lipca 2020 r. - do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

- w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Przewiduje się kontynuację finansowego wsparcia usuwania przez mieszkańców z terenów swoich posesji azbestu i wyrobów azbestowych z terenu Gminy.

2.3 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

2.3.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Warunki glebowe i rolnictwo

Obszary rolnicze gminy Wilkowice zlokalizowane są, przede wszystkim w obszarze Kotliny Żywieckiej. Ich powierzchnie podlega procesowi ciągłego zmniejszania na rzecz terenów zurbanizowanych. Występują tu gleby od lekkich poprzez ciężkie do bardzo trudnych do uprawy typu glin ilastych, glin pylastych i pyłów lessopodobnych. W większości są zagrożone lub ulegają erozji. We wszystkich sołectwach występują gleby III-VI klasy bonitacji z przewagą IV klasy. Są one zakwalifikowane do następujących kompleksów glebowych:

zbożowy pastewny mocny

pszenny górski

zbożowo- pastewny górski

owsiano-pastewny górski

Produkcja rolnicza ma marginalne znaczenie dla dochodów mieszkańców ze względu na :

- Znaczne rozdrobnienie gruntów – średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 1-2 ha
- Niską opłacalność produkcji rolniczej
- Niską bonitację gleb
- Strukturę demograficzno-społeczną. Podstawowe dochody mieszkańców gminy uzyskiwane są z działalności poza rolniczej

2.3.2 Stan docelowy

Warunki glebowe i rolnictwo

Wszyscy rolnicy w swojej działalności kierować się będą obowiązującymi przepisami prawnymi, oraz zasadami określonymi w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej¹⁴.

Rolnicy, przestawiający swoje gospodarstwo na gospodarstwo ekologiczne dodatkowo zobowiązani są postępować zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego.

Ze względu na atrakcyjne przyrodniczo położenie gminy promowane będą działania dla tworzenia gospodarstw agroturystycznych.

2.3.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020””:

Cel strategiczny B.2: Wysoka jakość środowiska naturalnego

Kierunek działań B.2.5: Rewitalizacja terenów zdegradowanych

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- rekultywację terenów i obiektów zdegradowanych z przeznaczeniem na realizację funkcji kulturalno-edukacyjnych oraz rekreacyjnych i gospodarczych;
- wzmocnienie współpracy na zasadzie partnerstwa prywatno-publicznego w procesie zagospodarowania terenów zdegradowanych;
- opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu i rewitalizacji terenów zdegradowanych, w tym m.in. przemysłowych, pogórnich i powojaskowych;
- przeznaczenie do pełnienia funkcji ekologicznej terenów zdegradowanych, na których dzięki samoistnej rewitalizacji wykształciły się cenne przyrodniczo ekosystemy;
- wspieranie inicjatyw na rzecz zmiany i tworzenia przepisów prawnych oraz działań organizacyjnych w zakresie współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi i sektorem prywatnym, w tym w szczególności w zakresie rewitalizacji i rekultywacji;
- usuwanie szkód górniczych.

Na terenie Gminy Wilkowice nie występują tereny wymagające rekultywacji.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska.

Cel szczegółowy: Ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku.

---

¹⁴ Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Ministerstwo Rozwoju Rolnictwa i Wsi, Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2004

W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskują projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze.

„Program ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”

Celem długoterminowym do 2018 roku jest „Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych”.

Cele krótkoterminowe do 2013r to:

- Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych
- ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną
- przeciwdziałanie degradacji gleb rzez czynniki antropogeniczne

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W części dotyczącej ochrony gleb jako cel zapisano:

Ochrona, rekultywacja i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.

Podniesienie poziomu wiedzy rolników

Rozwój rolnictwa ekologicznego

Kierunki działań:

- Wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów
- Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych
- Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej
- Opracowanie i realizacja programu odbudowy i modernizacji melioracji podstawowej i szczegółowej
- Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego
- Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych

W celach systemowych w zakresie rolnictwa zapisano:

Dostosowywanie struktur obszarów wiejskich i rolnictwa w związku z naszą obecnością Unii Europejskiej z zachowaniem regionalnego charakteru produkcji rolniczej.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 3: Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Cel szczegółowy 3.4.: Wsparcie instytucjonalne rozwoju gospodarczego sektorach turystyka i usługi

Działanie:

3.4.1 Powołanie stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych i turystyki wiejskiej
Cel szczegółowy 3.5.: Utworzenie systemu wsparcia do inwestowania, prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia nowych miejsc pracy

Działanie:

3.5.5. Działania wspomagające unowocześnienie rolnictwa

3.5.6. Wspieranie tworzenia grup producenckich

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie ochrony gleb na lata 2013-2020:

„Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 2 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2013–2016, oraz długoterminowe (perspektywiczne) do roku 2020:

Tabela 8 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb

CELE		KIERUNKI		ZADANIA		ZW/ZK	Okres realizacji
C3	Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych	KI	POPRAWA WŁAŚCIWOŚCI GLEB	C3KI-Z1	Monitoring okresowych badań zakwaszenia gleb (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	ZK	CIĄGŁE
		KII	BUDOWA ATRAKCYJNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ GMINY	C3KII-Z1	Wspieranie działalności w zakresie agroturystyki (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)	ZK	CIĄGŁE

2.3.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Ochronie powierzchni ziemi poświęcony został Dział IV Tytułu II ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ochrona powierzchni ziemi polega na:

- 1) zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności przez:
  - a) racjonalne gospodarowanie,
  - b) zachowanie wartości przyrodniczych,
  - c) zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
  - d) ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
  - e) utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
  - f) doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, jeżeli nie są one dotrzymane,
  - g) zachowanie wartości kulturowych z uwzględnieniem zabytków archeologicznych;
- 2) zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

Podstawowym aktem prawnym w zakresie ochrony gleb jest ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późniejszymi zmianami) która reguluje zasady ochrony gruntów rolnych leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów.

Ochrona gruntów rolnych polega na:

- 1) ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- 2) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi,
- 3) rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- 4) zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- 5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033 z późniejszymi zmianami) określa m.in. warunki stosowania nawozów, w tym nawozów naturalnych, oraz wprowadza obowiązek przechowywania nawozów naturalnych w postaci stałej w pomieszczeniach inwentarskich lub na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych przed przenikaniem wycieku do gruntu oraz posiadających instalację odprowadzającą wyciek do szczelnych zbiorników, a nawozów naturalnych w postaci płynnej wyłącznie w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4-miesięcznej produkcji tego nawozu.

W Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej zawarto zbiór przyjaznych środowisku praktyk rolniczych, których stosowanie zapewni zrównoważony rozwój w sferze produkcji rolniczej. Najważniejszym celem Kodeksu jest podniesienie poziomu podstawowej wiedzy o ochronie wody - głównego zasobu środowiska, jak również innych jego elementów: gleby, powietrza, krajobrazu oraz o możliwościach przyczynienia się do ich ochrony.

W ramach Planu Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa w Polsce na lata 2011-2014¹⁵ wyodrębniono sześć głównych zadań:

- 1) rozwój rynku i promocja,
- 2) zasady produkcji,
- 3) kontrola i certyfikacja,
- 4) badania i informacja,
- 5) ochrona środowiska,
- 6) współpraca.

W ramach każdego z zadań zaproponowano prowadzenie działań mających przyczynić się do osiągnięcia zamierzonych celów. Zaproponowane zadania są uzupełnieniem działań podejmowanych i realizowanych na mocy obowiązujących przepisów.

Oprócz działań związanych z „Planem Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2011-2014” Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostki podległe lub nadzorowane realizują zadania obligatoryjne wynikające z obowiązujących przepisów (tj. wypełnianie obowiązków wynikających z przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego, prace związane z zapewnieniem prawidłowego sposobu wdrażania i interpretacji przepisów itp.).

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Ochrona powierzchni ziemi”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Głównymi celami średniookresowymi dla ochrony powierzchni ziemi, a w szczególności dla ochrony gruntów użytkowanych rolniczo jest:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

---

¹⁵ Plan Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa w Polsce na lata 2011-2014. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Polsce, Warszawa, 2011r.

2.3.5 Matryca logiczna

Tabela 9 Matryca logiczna – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych			
Rezultaty:	Zabezpieczenie gruntów przed zanieczyszczeniami poprzez zapewnienie odpowiedniego przechowywania nawozów naturalnych;	Wyniki okresowych badań zakwaszenia gleby;	Okręgowa stacja chemiczno-rolnicza	Brak zainteresowania rolników propagowanymi rozwiązaniami
Działania:	POPRAWA BIOLOGICZNEJ WŁAŚCIWOŚCI GLEB BUDOWA ATRAKCYJNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ GMINY RACIONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW NATURALNYCH	Koordynacja działań mających na celu ochronę i kształtowanie powierzchni ziemi i gleby; Wspieranie działalności w zakresie agroturystyki Koordynacja działań mających na celu ochronę i kształtowanie powierzchni ziemi i gleby;	Wszystkie zadania podejmowane w ramach realizacji celu „Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych” są zadaniami koordynowanymi; Gmina nie ponosi bezpośrednich kosztów realizacji zadań	Nie zidentyfikowano

2.3.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 10 Harmonogram realizacji – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [ys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [ys. PLN]			
					rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C3	Racjonalne wykorzystanie gleb i zasobów naturalnych							
			POPRAWA BIOLOGICZNEJ WŁAŚCIWOŚCI GLEB					
KI	C3KI-Z1		Monitoring okresowych badań zakwaszenia gleb					
KII	BUDOWA ATRAKCYJNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ GMINY							
	C3KII-Z1		Wspieranie działalności w zakresie agroturystyki					
			ZADANIE KOORDYNOWANE					
			ZADANIE KOORDYNOWANE					

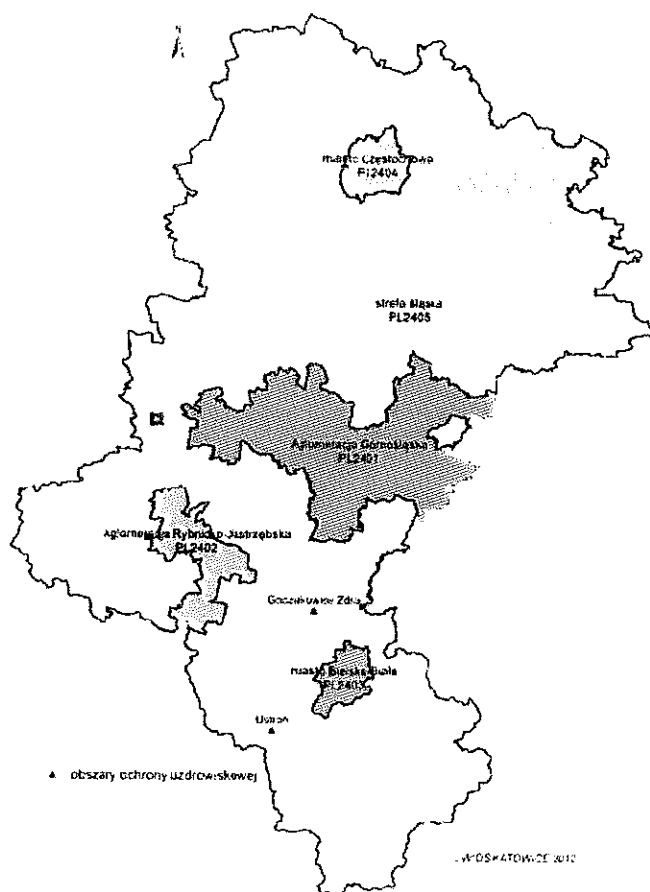
2.3.7 Wnioski

Zgodnie z regionalnymi i lokalnymi strategiami przyszłościowym kierunkiem w Gminie Wilkowice staje się rolnictwo zrównoważone i agroturystyka.

2.4 Ochrona powietrza

2.4.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Oceny stanu aktualnego dokonano na podstawie „Dziesiątej rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Śląskim”¹⁶. Dla potrzeb oceny teren Województwa Śląskiego podzielono na strefy i aglomeracje. Gmina Wilkowice włączona została do ogólnej strefy śląskiej.

Rysunek 4 Strefy w województwie śląskim, dla których dokonano ocenę jakości powietrza za 2011 rok

¹⁶ Dziesiąta ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2011 rok. WIOŚ. Katowice, marzec 2012

W wyniku przeprowadzonych pomiarów dokonano klasyfikacji stref pod kątem dotrzymania dopuszczalnych poziomów normowanych zanieczyszczeń.

ze względu na ochronę zdrowia:

– dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenku siarki, benzen, ołów, tlenek węgla, arsen, kadm, nikiel

i ozon - klasa A, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,

- dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(α)pirenu - klasa C

ze względu na ochronę roślin:

– klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki

Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2011 roku w strefie śląskiej wyniosły od 27 do 63 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (wartość dopuszczalna 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są źródła energetyczne w tym tzw. niska emisja, komunikacyjne źródła zanieczyszczeń, emisja niezorganizowana, jak też emisja transgraniczna.

Emisja przemysłowa

Na terenie Gminy brak znaczących (wymagających pozwolenia zintegrowanego) przemysłowych źródeł emisji do powietrza.

Emisja ze źródeł energetycznych (w tym niska emisja)

Na terenie Gminy brak znaczących (wymagających pozwolenia zintegrowanego) źródeł emisji energetycznej do powietrza.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest szereg kotłowni lokalnych zaopatrujących w ciepło zakłady przemysłowe, szkoły itp., wykorzystujące jako nośniki energii zarówno paliwo węglowe, jak i gaz ziemny czy olej opałowy.

Dla ograniczenia wielkości emisji z obiektów będących w administracji Gminy w latach przeprowadzono szereg przedsięwzięć poprawy efektywności energetycznej i ograniczenia niskiej emisji na drodze termomodernizacji połączonej z wymianą źródeł ciepła.

Tzw. niską emisję stanowią głównie kotły i piece będące źródłami ogrzewania budynki mieszkalnych, opalane najczęściej paliwem stałym niskiej jakości, a niejednokrotnie odpadami.

W ramach akcji informacyjnej mieszkańców informowano o możliwości pozyskania środków z przeznaczeniem na modernizację instalacji grzewczej, w formie niskooprocentowanych kredytów bankowych.

Emisja komunikacyjna

Na wielkość emisji komunikacyjnej (tlenek, węgla, węglowodory, tlenki azotu) poza konstrukcją i stanem technicznym silników samochodowych oraz rodzajem stosowanego paliwa decydujący wpływ ma natężenie, oraz płynność ruchu i stan dróg.

Emisje komunikacyjne ze względu na zmienne natężenie ruchu cechują się dużą nierównomiernością zarówno w ciągu doby, jak i w ciągu roku.

Największe natężenie ruchu drogowego występuje na drodze relacji Bielsko Biała – Żywiec

Emisja niezorganizowana

Do emisji niezorganizowanej na terenie gminy zaliczyć można emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych jak np. oczyszczalnie i podczyszczalnie ścieków, jak również emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie, czy zabronione spalanie na powierzchni ziemi odpadów jak też wypalanie traw, itp.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy Wilkowice istnieje możliwość energetycznego wykorzystania zasobów wód geotermalnych.

Zasoby energii geotermalnej występujące w Wilkowicach zostały opisane w opracowaniu "Ocena zasobów energii geotermalnej gminy Wilkowice i propozycje prawidłowego ich wykorzystania" BAPE maj 1998.

Rozpoznanie budowy geologicznej podłoża gminy Wilkowice w ww. opracowaniu dokonane zostało podstawie przeprowadzonych badań geofizycznych i interpolacji wyników badań z obszarów sąsiednich. Stopień rozpoznania budowy geologicznej pozwala z dość dużym prawdopodobieństwem prognozować występowanie wód geotermalnych w podłożu skalnym gminy.

Promieniowanie niejonizujące

Źródłem promieniowania jest każde urządzenie w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu, itp.

Z informacji uzyskanych w Beskidzkiej Energetyce S.A. wynika, że na terenie Gminy Wilkowice brak jest stacji o napięciu równym lub wyższym niż 110 kV, będących źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego:

Oprócz wymienionych źródeł niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz, na terenie Gminy zlokalizowane są obiekty radiokomunikacyjnych, w tym głównie stacje bazowe telefonii komórkowej.

Stacje bazowe telefonii komórkowej pracują wyłącznie w paśmie mikrofalowym, tzn. na częstotliwościach powyżej 300 MHz.

Ogólne zasady ochrony środowiska i ludzi przed promieniowaniem niejonizującym stanowią, że źródła emisji promieniowania mogą być używane wyłącznie pod warunkiem zapewnienia całkowitej ochrony przed ich niekorzystnym oddziaływaniem na ludzi i środowisko.

2.4.2 Stan docelowy

Emisja przemysłowa

Ze względu na zapisy planu miejscowego na terenie Gminy nie zostaną zlokalizowane zakłady o znaczącej emisji do atmosfery. Zakłady produkcyjno-usługowe modernizując swoje procesy wytwórcze zgodnie z wymogami najlepszych dostępnych technik w sposób ciągły będą ograniczać wielkość emisji do środowiska.

Emisja ze źródeł energetycznych (w tym niska emisja)

Wszystkie budynki administrowane przez Gminę będą odpowiadały standardom energetycznym i będą wyposażone w wysokosprawne, niskoemisyjne źródła ciepła, zasilane głównie gazem ziemnym wysokometanowym.

Zintensyfikowane zostaną działania edukacyjne dla ograniczenia niskiej emisji z budynków mieszkalnych.

Emisja komunikacyjna

Zakończona zostanie przebudowa układu komunikacyjnego dróg na terenie Gminy powodująca zwiększenie płynności ruchu, a tym samym obniżenie emisji komunikacyjnej.

Systematycznym remontom będą poddawane drogi gminne, tak aby ograniczona została emisja komunikacyjna.

Emisja niezorganizowana

Minimalizacja emisji niezorganizowanej zostanie osiągnięta na drodze poprawy efektywności procesów technologicznych, oraz hermetyzacji urządzeń.

Odnawialne źródła energii

Przeprowadzona zostanie analiza możliwości prowadzenia inwestycji w zakresie OZE na terenie Gminy Wilkowice szczególnie w zakresach gdzie została zaklasyfikowana do gmin województwa śląskiego które charakteryzują się najbardziej korzystnymi warunkami (tzw. B) tzn. w zakresie wykorzystania energii z biomasy i energii wiatru 60 m n.p.t.

Promieniowanie niejonizujące

Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym będzie polegała głównie na przestrzeganiu przepisów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883 z 2003 roku).

2.4.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie2020””:

Cel strategiczny B.2: Wysoka jakość środowiska naturalnego

Kierunek działań B.2.2: Poprawa jakości powietrza

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- promocję ekologicznych rozwiązań grzewczych eliminujących niską emisję;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń z dużych źródeł spalania paliw;
- promocję badań i wdrożenia technologii ekologicznego źródła napędu pojazdów, szczególnie w transporcie publicznym;
- optymalizację i podniesienie efektywności sieci ciepłowniczych;
- wsparcie dla rozwiązań zwiększających efektywność produkcji i wykorzystania energii elektrycznej, m.in. poprzez stosowanie nowoczesnych technologii i odnawialnych źródeł energii (OZE);
- ograniczenie emisji gazów i pyłów ze zwałowisk odpadów;
- promocję postaw związanych z oszczędzaniem energii przez mieszkańców regionu;
- intensyfikację prac na rzecz usuwania i utylizacji oraz implementację technologii eliminujących ze środowiska wyroby zawierające azbest.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Poprawa jakości powietrza

Poprawa jakości powietrza będzie osiągnięta poprzez przedsięwzięcia na rzecz systemów ciepłowniczych, ograniczenia „niskiej emisji” na skutek zmiany systemów

ogrzewania obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

„Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”

Cel długoterminowy do roku 2018:

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

P1. Stworzenie, przyjęcie i realizacja Programów służących ochronie powietrza oraz ich aktualizacja, a także koordynowanie ich skuteczności

P2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

P3. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

P4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W projekcie programu określono iż celem w zakresie ochrony powietrza jest:

„Spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza na terenie Powiatu Bielskiego”

Kierunki działań:

- Modernizacja i budowa systemów ciepłych celem przyłączenia do sieci c.o. nowych odbiorców w gminie Czechowice-Dziedzice
- Zastępowanie węgla w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Upowszechnianie przyjaznego środowisku budownictwa (materiały energooszczędne)
- Termomodernizacja budynków w pierwszej kolejności tych gdzie modernizowany jest system ogrzewania
- Kontynuacja modernizacji taboru komunikacji autobusowej, wymiana pojazdów na bardziej „ekologiczne”
- Stosowanie biopaliw na bazie etanolu
- Intensyfikacja ruchu rowerowego, w tym tworzenie układu ścieżek rowerowych
- Bieżąca modernizacja dróg
- Wykorzystanie istniejących linii kolejowych dla autobusów szynowych.

- Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu
- Stymulowanie zakładów do samokontroli poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14 000) oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja)
- Stosowanie węgla wysokiej jakości lub zmiana nośnika na bardziej ekologiczny (gaz ziemny i płynny, olej opałowy lekki), w tym wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii i zasobów odnawialnych do produkcji energii (biopaliwa)
- Modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych
- Wdrożenie zintegrowanych pozwoleń w zakładach znajdujących się na liście instalacji IPPC
- Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT)
- Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych

W zakresie wykorzystywania energii odnawialnych celem jest:

Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie zużycia energii

Kierunkami działań:

- Zbadanie możliwości dalszego wykorzystania energii odnawialnej i niekonwencjonalnej
- Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.1.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Działania:

2.1.3. Poprawa stanu technicznego dróg publicznych i chodników

Cel szczegółowy 2.2.:

Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych

Działania:

Uaktualnienie i wdrożenie programów dotyczących źródeł geotermalnych

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie ochrony powietrza na lata 2013-2020:

„Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2013–2016, oraz długoterminowe (perspektywiczne) do roku 2020:

Tabela 11 Cele i kierunki działań – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

CELE	KIERUNKI	ZADANIA			ZW/ZK	Okres realizacji
		C4KI-Z1	C4KI-Z2	C4KI-Z3		
C4 Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	K I OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI	Termomodernizacja budynków we władaniu Gminy			ZW	2013-2016
		Promowanie wykorzystania energii odnawialnej			ZK	CIĄGŁE
		Analiza możliwości opracowania i realizacji Programu Ograniczenia Niskiej Emisji			ZW	2013-2016
	K II MODERNIZACJĘ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY	Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych			ZW	CIĄGŁE
K III OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM	Uwzględnienie ograniczeń powodowanych promieniowaniem niejonizującym w planach zagospodarowania przestrzennego			ZADANIE NIEINWEST.	CIĄGŁE	
ZADANIA DŁUGOTERMINOWE na lata 2017-2020						
K I OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI	Przeprowadzenie analizy możliwości prowadzenia inwestycji w zakresie OZE				ZW	2020
	Termomodernizacja budynków we władaniu Gminy				ZW	2020

2.4.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Ochronie powietrza poświęcony został Dział II Tytułu II ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- 3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Do ustawy zostało wydanych szereg rozporządzeń z których najważniejsze to:

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. 2011.95.558)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. 2008.206.1291)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010.16.87)

* Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu. (Dz. U. 2012.1032)

W świetle rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883), źródłami promieniowania niejonizującego są urządzenia wytwarzające:

- pole elektryczne i magnetyczne stałe,
- pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia,
- pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1kHz do 300000 MHz, są to: urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0-0,5 Hz, 0,5-50 Hz oraz 50 Hz-1000Hz.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe do roku 2016 i kierunki działań na lata 2009-2012 w zakresie „Jakość powietrza”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Najważniejszym zadaniem będzie dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych. Z Dyrektywy

LCP wynika, że emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MWc, już w 2008 r. nie powinna być wyższa niż 454 tys. ton dla SO₂ i 254 tys. ton dla NO_x. Limity te dla roku 2012 wynosiły dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton. Trzeba dodać, że są to limity niezwykle trudne do dotrzymania dla kotłów spalających węgiel kamienny lub brunatny nawet przy zastosowaniu instalacji odsiarczających gazy spalinowe. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM10) oraz 2,5 mikrometra (PM 2,5).

Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujący cel do 2016r. w zakresie „Oddziaływanie pól elektromagnetycznych”:

Celem średniookresowym są działania związane z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

2.4.5 Matryca logiczna

Tabela 12 Matryca logiczna – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym			
Rezultaty:	Ograniczanie niskiej emisji	Ilość budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji; Plan zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem wymaganych ograniczeń	Weryfikacja na podstawie protokołów przekazania i wykonania robót; dokumenty dostępne w Urzędzie Gminy	Brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych
Działania:	OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI OGRANICZANIE EMISJI SPALIN POPRZEZ MODERNIZACJĘ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM	Opracowanie i zatwierdzenie projektów termomodernizacyjnych, przeprowadzenie procedury wyboru wykonawców Rozbudowa i modernizacja dróg Opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ograniczeń powodowanych promieniowaniem niejonizującym	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2013-2016	Nie zdefiniowano

2.4.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 13 Harmonogram realizacji Programu – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]			NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]		
				rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2013	rok 2014	rok 2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
C4		Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym							
		OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI							
		C4KI-Z1	Termomodernizacja budynków we władaniu Gminy	1 360	1 160	200			
		C4KI-Z2	Promowanie wykorzystania energii odnawialnej		ZADANIE KOORDYNOWANE				
K I		C4KI-Z3	Analiza możliwości opracowania i realizacji Programu Ograniczania Niskiej Emisji		ZADANIE NIEINWESTYCYJNE				
KII		OGRANICZANIE EMISJI SPALIN POPRZEZ MODERNIZACJĘ UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO GMINY							
		C4KII-Z1	Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych	2 527	927	600	500	500	
KIII		OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM							
		C4KIII-Z1	Uwzględnienie ograniczeń powodowanych promieniowaniem niejonizującym w planach zagospodarowania przestrzennego		ZADANIE NIEINWESTYCYJNE				

2.4.7 Wnioski

Do roku 2016 zostanie zakończona przebudowa układu komunikacyjnego dróg na terenie gminy przyczyniając się do poprawy płynności ruchu, a tym samym ograniczenia emisji. Ograniczeniu emisji komunikacyjnej służyć także będą systematyczne remonty nawierzchni dróg gminnych.

Ograniczanie niskiej emisji z budynków będących w administracji gminy jest, również ważnym zadaniem w zakresie ochrony środowiska w Gminie Wilkowice. W okresie obowiązywania programu przewiduje się poddanie termomodernizacji kolejnych obiektów administrowanych przez Gminę.

Intensyfikowane będą działania edukacyjne w zakresie ograniczenia niskiej emisji z budynków mieszkalnych.

Opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń spowodowanych promieniowaniem niejonizującym.

2.5 Ochrona przed hałasem

2.5.1 Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu

Problemy związane ze stanem środowiska na terenie gminy Wilkowice, w zakresie oddziaływań akustycznych, spowodowane są wieloma czynnikami m.in. koncentracją usług turystycznych, jakością sieci drogowej, stopniem urbanizacji, występowaniem małych zakładów rzemieślniczych (głównie w zakresie przetwórstwa drewna) w jednostkach zabudowy mieszkaniowej.

Hałas przemysłowy

Na ocenę hałasu w środowiska ma wpływ lokalizacja źródeł hałasu i źródło jego pochodzenia. Wyróżniamy punktowe (pojedyncze) źródła hałasu np. wentylator, liniowe źródło hałasu – np. doga, linia kolejowa, rurociąg gdzie emisja hałasu ma miejsce na całym odcinku, oraz powierzchniowe źródła hałasu będące bezpośrednio źródłami hałasu, (np. duże zespoły wentylatorów, chłodnie wentylatorowe), lub będące wtórnymi źródłami hałasu, jak ściany i dach hal przemysłowych, wewnątrz których zlokalizowane są źródła hałasu.

Hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy)

Hałas komunikacyjny jest hałasem typu liniowego, pochodzący od środków transportu poruszających się po drogach, w tym liniach kolejowych.

Na terenie gminy Wilkowice występują zarówno drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez teren gminy Wilkowice przebiega linia kolejowa relacji Bielsko-Biała - Żywiec.

2.5.2 Stan docelowy

Racjonalnie prowadzona polityka rozwoju przestrzennego gminy z jego podstawowymi funkcjami prowadzona i ukierunkowana na powstrzymanie degradacji oraz przywracanie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę i kształtowanie klimatu akustycznego.

Hałas przemysłowy

Modernizacja procesów technologicznych i urządzeń ograniczy hałas emitowany z terenu zakładów przemysłowych do poziomu obowiązujących norm, tak aby nie było potrzeby ustanawiania obszarów ograniczonego użytkowania.

Hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy)

Wzdłuż dróg krajowych zostaną ustawione ekrany akustyczne.

Zmodernizowany układ komunikacyjny przyczyni się do racjonalizacji natężenia ruchu samochodowego, a przez poprawę płynności ruchu i poprawę stanu nawierzchni dróg nastąpi poprawa klimatu akustycznego wzdłuż tych dróg.

2.5.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020””:

W priorytecie B „Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych i wysokim standardzie” określono cel B.2 „Wysoka jakość środowiska naturalnego”. Jeden ze zdefiniowanych kierunków działań w ramach tego celu to B.2.3. „Ochrona przed hałasem”.

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- budowę ekranów akustycznych, mat antywibracyjnych, wykopów, tuneli przy drogach o dużym natężeniu ruchu przebiegających w pobliżu zabudowy mieszkaniowej oraz zachowanie odpowiednich odległości tych dróg od obiektów chronionych;
- tworzenie pasów zieleni przy głównych trasach komunikacyjnych;
- modernizację środków transportu w celu ich wyciszenia;
- opracowanie standardów akustycznych danego terenu;
- stworzenie systemu monitoringu hałasu oraz opracowanie mapy akustycznej województwa;
- zwiększenie kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

W „Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, zagrożenia związane z ochroną przed hałasem nie zostało wyartykułowane w żadnym z celów strategicznych.

„Program ochrony środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Zdefiniowano cel długoterminowy do roku 2018: „Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów”.

Określone cele krótkoterminowe to:

- monitoring narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas
- ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

Jako cel do 2015r. określono:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel szczegółowy 2.1.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Działania:

2.1.3. Poprawa stanu technicznego dróg publicznych i chodników

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie ochrony przed hałasem na lata 2013-2020:

„Ograniczenie hałasu”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 2 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2013–2016, oraz długoterminowe (perspektywiczne) do roku 2020:

Tabela 14 Cele i kierunki działań – cel: Ograniczenie hałasu

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji
C5 Ograniczenie hałasu	KI OGRANICZENIE HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO	C5KI-Z1	ZK	CIĄGŁE
		C5KI-Z2		
	KII OGRANICZENIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO	C5KII-Z1	ZADANIE NIEINWESTYCYJNE	CIĄGŁE
		C5KII-Z2		
		Budowa ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych (Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad) Remonty dróg gminnych Szczegółowe określanie dopuszczalnych poziomów dźwięku w jednostkach strukturalnych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Monitoring hałasu emitowanego do środowiska (WIOŚ Katowice)	ZK	CIĄGŁE

2.5.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Ochronie przed hałasem poświęcony został Dział V Tytułu II ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Do ustawy zostały także wydane rozporządzenia wykonawcze, z których najważniejsze to:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007.120.826),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010r. w sprawie ustalania wartości wskaźnika hałasu L_{DWN} (Dz. U. 2010.215.1414),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami (Dz. U. z 2007 r. Nr 1, poz. 8),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem. (Dz. U. Nr 179, poz. 1498),

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele do roku 2016 w zakresie „ochrona przed hałasem”:

Celem średniookresowym w zakresie ochrony przed hałasem jest dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

2.5.5 Matryca logiczna

Tabela 15 Matryca logiczna – cel: Ograniczenie hałasu

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Ograniczenie hałasu			
Rezultaty:	Koordinacja budowy ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych	Ilość wybudowanych ekranów akustycznych	Protokół odbioru drogi	Brak możliwości finansowych realizacji zadania budowy dróg
Działania:	OGRANICZENIE HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO OGRANICZENIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO	Koordinacja działań mających na celu ograniczenie hałasu komunikacyjnego Koordynacja dopuszczalnych poziomów dźwięku w jednostkach strukturalnych miejscowego zagospodarowania przestrzennego	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2013-2016	Brak możliwości technicznych i finansowych przedsiębiorstw dla ograniczenia hałasu przemysłowego Konieczność zmiany profilu produkcji i/lub ograniczenia zatrudnienia

2.5.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 1.6 Harmonogram realizacji Programu – cel : Ograniczenie hałasu

CEL	KIER	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [ys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [ys. PLN]			
					rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
C5	Ograniczenie hałasu							
	KI	OGRANICZENIE HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO						
		C5KI-Z1	Budowa ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych					
		C5KI-Z2	Remonty dróg gminnych					
	KII	OGRANICZENIE HAŁASU PRZEMYSŁOWEGO						
			Szczegółowe określanie dopuszczalnych poziomów dźwięku w jednostkach strukturalnych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	800	200	200	200	200
		C5KII-Z1						
		C5KII-Z2	Monitoring hałasu emitowanego do środowiska					
					ZADANIE NIEINWESTYCYJNE			
					ZADANIE KOORDYNOWANE			

2.5.7 Wnioski

Ograniczenie zagrożenia hałasem komunikacyjnym będzie następowało zarówno w wyniku przedsięwzięć technicznych - budowy ekranów akustycznych, wprowadzenia zieleni izolacyjnej, modernizacji nawierzchni dróg itp., jak i w wyniku ograniczenia natężenia ruchu w centrum, oraz zapewnienia jego płynności, przez modernizację układu komunikacyjnego na terenie Gminy.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniany zostanie warunek kształtowania właściwego klimatu akustycznego.

Modernizowane będą w sposób ciągły procesy technologiczne i urządzenia w zakładach uciążliwych ze względu na hałas emitowany na tereny chronione akustycznie, tak aby dotrzymywane były w sposób ciągły dopuszczalne poziomy natężenia dźwięku określone dla tych terenów.

2.6 Ochrona przyrody

2.6.1 Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Ze względu na znaczne zróżnicowanie rzeźby terenu, budowy geologicznej i pokrywy glebowej, a także różnorodne formy i natężenie działalności człowieka, szata roślinna Gminy Wilkowice jest zróżnicowana. Ogólną charakterystykę zróżnicowania szaty roślinnej można przedstawić w oparciu o wyróżniane w różnych podziałach funkcjonalno-przestrzennych mezoregiony:

- Beskid Mały (wschodnia i północno-wschodnia część Gminy): obejmuje piętro roślinne regla dolnego i niewielkie fragmenty piętra pogórza w dolinach; dominują lasy świerkowe wtórnego pochodzenia, przypominające naturalne fitocenozy zespołu *Abieti-Piceetum*. Ponadto występuje tu żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*) i kwaśna buczyna górską (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*), pierwotnie zajmujące niemal całą powierzchnię. W terenach nieleśnych dominuje łąka mieczykowo-mietlicowa (*Gladiolo-Agrostietum*). W dolinach potoków rozwija się olszynka karpacka (*Alnetum incanae*). Do rzadko spotykanych, ale bogatych florystycznie zbiorowisk nieleśnych należą płaty młak eutroficznych (*Valeriano-Caricetum flavae*) i torfowisk niskich (*Caricion nigrae*);
- Beskid Śląski (zachodnia część Gminy): charakterystyka podobna, jak w przypadku Beskidu Małego; godnymi uwagi są nieliczne, ale lokalnie dobrze wykształcone płaty zbiorowisk ziołoroślowych (rząd *Adenostyletalia*), rozwijające się na w źródłiskach, ewentualnie w sąsiedztwie cieków wodnych w piętrze regla dolnego;
- Kotlina Żywiecka (środkowa część Gminy): teren najmocniej zurbanizowany, w miejscach niezabudowanych użytkowany rolniczo od co najmniej kilkuset lat. W związku z tym w chwili obecnej dominują tu zbiorowiska segetalne z klasy *Stellarietea mediae*, związane z uprawami oraz zbiorowiska nitrofilnych bylin z klasy *Artemisietea vulgaris*, często z udziałem obcych elementów

florystycznych, rozwijające się na odłogowanych polach. Rzadziej spotyka się zbiorowiska ekstensywnie użytkowanych łąk z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Do najbardziej wartościowych przyrodniczo fragmentów roślinności należą pozostałości dominujących tu niegdyś lasów grądowych (*Tilio-Carpinetum*) oraz łągów, głównie olszynki karpackiej (*Alnetum incanae*).

Obszary Natura 2000

Obszary znajdujące się na tzw. Shadow List (liście przygotowanej przez organizacje pozarządowe) oraz obszary w ostatnich miesiącach zgłoszone do konsultacji społecznych przez Ministerstwo Środowiska.

- PLH240005 Beskid Śląski – obszar o powierzchni 26 256,4 ha położony w powiecie cieszyńskim i bielskim. Stwierdzono tutaj 16 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Najcenniejsze zbiorowiska to świerczyna dolnoreglowa na torfie, dolnoreglowy jodłowo-świerkowy oraz murawy kserotermiczne. Ponadto oznaczono tutaj 21 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar położony jest niemal w całości w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego z rezerwatami: Barania Góra, Czantoria, Kuźnie, Stok Szyndzielni, Wisła, Zadni Gaj, Dolina Łańskiego Potoku, Jaworzyna.
- PLH240022 Beskid Mały – obszar o powierzchni 7310 ha, obejmuje wschodnią część powiatu bielskiego, północną żywieckiego oraz zachodnie części powiatów wadowickiego i suskiego. Jest to najlepiej wykształcony kompleks kwaśnych buczyn górskich w Karpatach, poza tym występują tutaj zbiorowiska: świerczyn górnoreglowych, jaworzyny miesięcznicowej i świerczyny na torfie. Jest położony na obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i rezerwatów: Madohora, Szeroka w Beskidzie Małym i Zasolnica.

Spośród form obszarowych dotychczas utworzono 2 parki krajobrazowe które objęły częściowo granicami tereny Gminy Wilkowice:

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

W granicach Gminy znajduje się 960 ha Parku (z całkowitych 38620 ha), oraz 500 ha otuliny. Celem ochrony jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i Kulturowych Beskidu Śląskiego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Park Krajobrazowy Beskidu Małego

W granicach Gminy znajduje się 840 ha Parku (z całkowitych 25 770 ha), oraz 520 ha otuliny. Celem ochrony jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości

przyrodniczych, historycznych i Kulturowych Beskidu Małego w warunkach racjonalnego gospodarowania

Pomniki Przyrody

- cis pospolity - obwód pnia w pierśnicy 185 cm, wysokość 12 m, rozpiętość korony 8 m, wiek 800 l, w Bystrej przy ul. Klimczoka 138
- lipa drobnolistna - obwód pnia w pierśnicy 335 cm, wysokość 22 m, rozpiętość korony 15 m., wiek 400 l, w Bystrej w ogrodzie obok DW „Sadyba”

Na terenie gminy Wilkowice ustanowione zostały także 3 pomniki przyrody Uchwałą Rady Gminy Wilkowice Nr VII/58/2007 z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie: ustanowienia pomników przyrody:

- dąb szypułkowy o nazwie Bystrzyk - obwód pnia w pierśnicy 303 cm, wysokość 27 m, rozpiętość korony 16 m,
- buk zwyczajny o nazwie Borsuczy Buk - obwód pnia w pierśnicy 274 cm, wysokość 27 m, rozpiętość korony 18 m,
- klon jawor o nazwie Klimczok - obwód pnia w pierśnicy 249 cm, wysokość 22 m, rozpiętość korony 14 m.

2.6.2 Stan docelowy

Rada Gminy uchwaliła Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice uwzględniające zasady ochrony środowiska.

Określono także obowiązujące zasady w zakresie ochrony przyrody i środowiska, w zakresie ograniczenia uciążliwości obiektów oraz ochrony jakości wód, oraz w zakresie ochrony przed zagrożeniem erozją gleb i powodzią, jak również – dla ochrony przed hałasem - ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

Przestrzeganie realizacji zapisów zawartych w powyższych dokumentach stanowi podstawę ochrony przyrody na terenie Gminy Wilkowice.

Rozwój turystyki w Gminie Wilkowice ukierunkowany będzie na przedstawienie różnorodności biologicznej Gminy i rozwój możliwości uprawiania aktywnej turystyki, w tym turystyki pieszej, narciarskiej, konnej i rowerowej.

2.6.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020”:

W priorytecie B „Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych i wysokim standardzie” określono cel B.2 „Wysoka jakość środowiska naturalnego”. Jednym z kierunków dla realizacji tego celu jest B.2.6. „Zachowanie i odtworzenie bio- i georóżnorodności”.

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- opracowanie programów ochrony i restytucji gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz struktur ekologicznych;
- uwzględnianie ochrony krajobrazu, a zwłaszcza krajobrazu wiejskiego, górskiego oraz krajobrazu kulturowego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- opracowanie kompleksowego programu edukacji ekologicznej;
- przeprowadzenie waloryzacji przyrody ożywionej i nieożywionej;
- określenie zagrożeń dla przyrody ożywionej i nieożywionej;
- wyznaczenie struktur ekologicznych i obszarów przyrodniczych o znaczeniu światowym, krajowym, regionalnym i lokalnym;
- utrzymanie i wzmocnienie korytarzy ekologicznych;
- określenie form ochrony przyrody adekwatnych do znaczenia i zagrożenia wartości przyrodniczych oraz struktur ekologicznych;
- organizację systemu monitoringu stanu przyrody;
- wzmocnienie służb ochrony przyrody;
- ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych powiązanego z otoczeniem zewnętrznym;
- promocję inicjatyw dydaktyczno-informacyjnych w zakresie ochrony środowiska;
- wprowadzenie permanentnego monitoringu zmian ukształtowania powierzchni terenu – osiadań terenu związanych z negatywnymi skutkami eksploatacji górniczej oraz tworzeniem nowych niecek zalewowych i podejmowanie odpowiednich działań.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Troska o dziedzictwo przyrodnicze wymaga aktywności na rzecz zachowania i wzbogacania istniejących oraz odtwarzania zanikłych elementów różnorodności biologicznej, a także promocji i edukacji proekologicznej.

„Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”

Celem długoterminowym do 2018 roku jest „Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności.

Określone cele krótkoterminowe to:

OP1. Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa

OP2. Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody

OP3. Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

W rozdziale Ochrona Przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa jako cele określono:

- Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo
- Poprawa struktury i dalszy rozwój systemu zieleni terenów zurbanizowanych
- Ochrona walorów krajobrazu rolniczego i rekreacyjnego
- Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody

Kierunki działań:

- Modernizacja układu zieleni parkowej i osiedlowej
- Powiększenie powierzchni zieleni wiejskiej
- Rozwój tradycyjnych form gospodarowania sprzyjających zachowaniu trwałości zasobów przyrodniczych poszczególnych gmin: rolnictwo ekologiczne, ekoturystyka, agroturystyka
- Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych

- Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem
- Rozwój ścieżek rowerowych
- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży szkolnej
- Promowanie istniejących form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo
- Rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych

W działaniach systemowych wydəbiono cel związany z turystyką:

- Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju turystyki w powiecie

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 1: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny

Cel szczegółowy 1.3.:

Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Kultywowanie tradycji.

Działania:

1.3.1. Opracowanie i wdrożenie programu opieki nad miejscami pamięci narodowej, zabytkami sakralnymi, pomnikami przyrody

Cel Nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel szczegółowy 2.4.:

Dbalność o porządek, estetykę, ład przestrzenny i architektoniczny z zachowaniem piękna krajobrazu

Działania:

2.4.1 Utrzymywanie czystości rzek i zagospodarowanie ich nadbrzeży

2.4.2. Zagospodarowanie i udostępnienie mieszkańcom parków, skwerów i innych terenów zielonych

2.4.4. Opracowanie i wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego

2.4.5. Realizowanie prywatnych inwestycji z zachowaniem ładu przestrzennego i architektonicznego i jedynek w swoim rodzaju zalet krajobrazowych

Cel Nr 4: Kształtowanie przestrzeni turystycznej z poszanowaniem zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz opracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty turystycznej

Cel szczegółowy 4.3.:

Rozwój turystyki rodzinnej i zdrowotnej

Działania:

4. 3.1. Przygotowanie tras do uprawiania narciarstwa klasycznego

- 4.3.2. Budowa obiektów sportowych: naturalnego toru saneczkowego, kompleksu skoczni narciarskich, utworzenie lodowiska naturalnego i inne
- 4.3.3. Zaplanowanie i oznakowanie szlaków rowerowych, konnych, spacerowych, biegowych
- 4.3.4. Stworzenie warunków do uprawiania sportów związanych z lotnictwem
- 4.3.5. Utworzenie torów do jazdy na rowerach górskich, nartorolkach i sankorolkach

Cel szczegółowy 4.4.:

Systematyczne wzbogacanie i wdrażanie ofert spędzenia czasu wolnego.

Działania:

Utworzenie ścieżek dydaktyczno-edukacyjnych

Cel szczegółowy 4.5.:

Poprawa jakości usług turystycznych i okołoturystycznych

Działania:

Utrzymanie i tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie edukacji ekologicznej na lata 2013-2020:

„Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2013-2016, oraz długoterminowe (perspektywiczne) do roku 2020:

Tabela 17 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji	
C6 Ochrona różnorodności biologicznej gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności	K I OCHRONA ZIELENI ZORGANIZOWANEJ	C6KI-Z1	ZW	CIAĞLE	
		C6KI-Z2	ZW	CIAĞLE	
	K II OCHRONA LASÓW I DRZEWOSTANU	C6KII-Z1	Utrzymanie i ochrona lasów gminnych i szkółek leśnych	ZW	CIAĞLE
		C6KII-Z2	Zabiegi ochrony na drzewach (kasztanowce)	ZW	CIAĞLE
		C6KIII-Z1	Utrzymanie ścieżek rowerowych	ZW	CIAĞLE
	K III TURYSTYKA	C6KIII-Z2	Utrzymanie tras narciarstwa biegowego w szczytowych partiach Magurki Wilkowieckiej	ZW	CIAĞLE
		C6KIII-Z3	Utrzymanie kompleksu skoczni narciarskich przy ul. Ochota w Bystre	ZK	CIAĞLE

2.6.4 Mechanizmy prawne i ekonomiczne

Cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2009.151.1220 t.j. z późniejszymi zmianami).

Celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej;
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerwaty przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W Obwieszczeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2001 r. o ogłoszeniu Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju (Mon. Pol. Nr 26, poz. 432) w części dotyczącej głównych kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przy prezentacji polityki ochrony i uwarunkowanego ekologicznie kształtowania przestrzeni przyrodniczej dokonano omówienia wzajemnych relacji pomiędzy systemami NATURA 2000 i ECONET.

W 1998 r. Fundacja IUCN Poland wydała „Strategię wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA” Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wielkoprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu.

Koncepcja sieci ECONET-PL została opracowana w I etapie realizacji projektu badawczego National Nature Plan (NNP) w ramach Programu Europejskiego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody – IUCN. Oprócz Polski w tym

międzynarodowym projekcie uczestniczyły Węgry, Czechy i Słowacja. Podstawą utworzenia sieci ECONET w krajach uczestniczących w projekcie było przyjęcie jednolitych założeń koncepcji paneuropejskiej sieci ekologicznej EECONET (European ECOlogical NETwork) i metodyki jej wyznaczania, wstępnie uzgodnionej na konferencji w Maastricht w 1993 r.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele do roku 2016 w zakresie „Ochrona przyrody”:

Podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.

Realizowane będą zadania wynikające z Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej dotyczące przywracania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów, przywrócenie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju, wsparcia procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych, zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.

Z dniem 17.11.2008 r. rozpoczął działalność nowy organ: Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska i regionalni dyrektorzy ochrony środowiska. Do ich zadań należy m.in.: uczestnictwo w procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w różnym zakresie swoich kompetencji) planowanych przedsięwzięć, kontrola odpowiedzialności za szkody w środowisku, współpraca z organami samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody, udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko, udział w postępowaniach w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wykonują również zadania związane z siecią obszarów Natura 2000, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.), nadzorują wdrażanie sieci obszarów Natura 2000 i je monitorują, a także akceptują formy kompensacji przyrodniczych w przypadku konieczności ingerencji w obszar chroniony, gromadzą dane i sporządzają informacje o sieci obszarów Natura 2000 i innych obszarach chronionych oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Poza tym jest konieczne egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Jest niezbędne wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni wiejskiej. Jest ważna także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstanie form i obiektów ochrony przyrody. W systemie ochrony przyrody należy

także uwzględnić korytarze ekologiczne, jako miejsca dopełniające obszarową formę ochrony przyrody.

W zakresie ochrony przyrody istotna jest ścisła współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

2.6.5 Matryca logiczna

Tabela 18 Matryca logiczna – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności			
Rezultaty:	Utrzymanie w atrakcyjnym rekreacyjnie stanie parki gminne, lasy oraz szkółki leśne; atrakcyjny wygląd Gminy poprzez dbałość o wygląd zieleni wiejskiej; zapewnienie mieszkańcom aktywnego korzystania z utrzymywanych ścieżek rowerowych	Przeprowadzone zabiegi ochrony zieleni wiejskiej, lasów i parków gminnych oraz utrzymanie ścieżek rowerowych	Dane zebrane w Urzędzie Gminy	
Działania:	OCHRONA ZIELENI WIEJSKIEJ OCHRONA LASÓW I DRZEWOSTANU TURYSTYKA	Ochrona i utrzymanie zieleni wiejskiej oraz parków Gminy Wilkowice Opracowanie planu ochrony lasów i drzewostanu Gminy Utrzymanie ścieżek rowerowych	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2013-2016	Nie zdefiniowano

2.6.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 19 Harmonogram realizacji Programu – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności

CEL	KIER.	ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]	NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]				
					rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
C6			Ochrona różnorodności biologicznej gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności						
	K I		OCHRONA ZIELENI WIEJSKIEJ						
		C6K1-Z1	Ochrona i utrzymanie zieleni wiejskiej	160	40	40	40	40	40
		C6K1-Z2	Modernizacja parków gminnych i skwerów nad rzekami	80	20	20	20	20	20
	K II		OCHRONA LASÓW I DRZEWOSTANU						
		C6KII-Z1	Utrzymanie i ochrona lasów gminnych i szkótek leśnych	20	5	5	5	5	5
		C6KII-Z2	Zabiegi ochrony na drzewach (kasztanowce)	20	5	5	5	5	5
	K III		TURYSTYKA						
		C6KIII-Z1	Utrzymanie ścieżek rowerowych	40	10	10	10	10	10
		C6KIII-Z2	Utrzymanie tras narciarstwa biegowego w szczytowych partiach Magurki Wilkowieckiej		ZADANIE KOORDYNOWANE				
		C6KIII-Z3	Utrzymanie kompleksu skoczni narciarskich przy ul. Ochota w Bystrej		ZADANIE KOORDYNOWANE				

2.6.7 Wnioski

Kontynuowane będą działania w zakresie utrzymania i rozwoju parków i zieleni wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem najatrakcyjniejszych zakątków Gminy.

Prowadzone będą działania w zakresie ochrony lasów gminnych.

Kontynuowane będą działania w zakresie ochrony drzewostanu na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony kasztanowców.

W ramach podniesienia atrakcyjności turystycznej Gminy rozbudowywane będą ścieżki rowerowe, spacerowe, turystyczne, obiekty sportowe itp.

2.7 Edukacja ekologiczna

2.7.1 Charakterystyka problemu i ocena aktualnego stanu

Urząd Gminy wspiera organizacyjnie, a w miarę możliwości finansowo konkursy ekologiczne organizowane w szkołach, oraz edukację ekologiczną dorosłych.

2.7.2 Stan docelowy

Realizacja działań zaproponowane w Programie przyczyni się do ukształtowania ekologicznej świadomości społecznej, rozumianej jako stan wiedzy, poglądów i wyobrażeń ludzi o środowisku przyrodniczym, jego zasobach oraz zagrożeniach wynikających z działalności człowieka, a także stan wiedzy o sposobach i instrumentach sterowania, użytkowania i ochrony środowiska. Osiągnięcie oczekiwanego poziomu świadomości ekologicznej powinno prowadzić do ukształtowania się nawyków i zachowań sprzyjających realizacji założeń rozwoju zrównoważonego.

2.7.3 Cele i kierunki działań w odniesieniu do przyjętych polityk i strategii w regionie

„Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2020””:

CEL STRATEGICZNY A.1: Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców

Kierunek działań A.1.1: Poprawa jakości kształcenia

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- wspieranie opracowywania i wdrażania autorskich programów z zakresu edukacji regionalnej, integrujących treści kulturowe i przyrodnicze;
- wdrożenie edukacji ekologicznej jako procesu interdyscyplinarnego na wszystkich poziomach kształcenia, w tym edukacji nieformalnej;

- wsparcie doradcze i opieka nad rozwojem uczniów uzdolnionych oraz rozwój systemu stypendiów nagradzających wybitnie uzdolnionych uczniów oraz nagradzania postaw prospołecznych, prośrodowiskowych i inicjatyw obywatelskich;

Kierunek działań A.1.2: Rozwój kompetencji i usług społeczeństwa informacyjnego

Do głównych typów działań w zakresie tego kierunku zaliczyć należy m.in.:

- digitalizację zasobów i treści związanych m.in. z: nauką, edukacją, kulturą, ochroną i stanem środowiska, przestrzenią, transportem publicznym oraz rozwój narzędzi dostępu do tych treści;
- integrację informacji przestrzennej w skali regionu ze szczególnym uwzględnieniem informacji o środowisku i jego ochronie;
- rozwój interoperacyjnych platform e-usług publicznych, w tym m.in. w zakresie edukacji, zdrowia, ochrony środowiska, transportu, kultury;
- wdrażanie rozwiązań integrujących elektroniczne usługi publiczne w ramach regionu i włączenie ich w sieci krajowe (międzynarodowe);

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Priorytet V Środowisko

Cel główny: Ochrona oraz poprawa jakości środowiska

Cel szczegółowy: Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Troska o dziedzictwo przyrodnicze wymaga aktywności na rzecz zachowania i wzbogacania istniejących oraz odtwarzania zanikłych elementów różnorodności biologicznej, a także promocji i edukacji proekologicznej.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego

Wśród celów i działań systemowych wyróżniono cel związany z edukacją ekologiczną:

Wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku prowadzącej do oszczędnego gospodarowania i korzystania z zasobów środowiska przy jednoczesnej maksymalnej jego ochronie.

Kierunki działań:

- Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia
- Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe.
- Aktywna edukacja ekologiczna na terenach o dużych walorach przyrodniczych.
- Edukacja ekologiczna w miejscu pracy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki.
- Promowanie przez środki masowego przekazu stylu życia i zachowań przyjaznych środowisku.
- Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji o stanie środowiska naturalnego.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice

Cel Nr 1: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny

Cel szczegółowy 1.1.:

Rozwój współdziałania pomiędzy mieszkańcami Gminy Wilkowice kształtowanie partnerstwa z udziałem samorządu organizacji pozarządowych oraz i środowisk gospodarczych

Działania:

1.1.7. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez realizację wspólnych inicjatyw ekologicznych

W oparciu o powyższe cele przyjęto dla Gminy Wilkowice długoterminowy cel w zakresie edukacji ekologicznej na lata 2013-2020:

„Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców”

Dla skutecznej realizacji powyższego celu wyodrębniono 3 kierunki działań, którym przyporządkowano zadania krótkoterminowe na lata 2013–2016, oraz długoterminowe (perspektywiczne) do roku 2020:

Tabela 20 Cele i kierunki działań – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

CELE	KIERUNKI	ZADANIA	ZW/ZK	Okres realizacji	
C7 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	K I EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOŁACH	C7KI-Z1	ZW	CIĄGŁE	
		C7KI-Z2			
	K II EDUKACJA EKOLOGICZNA DOROSŁYCH	C7KII-Z1	ZW	CIĄGŁE	
		C7KII-Z2			
		C7KII-Z3			
	K III WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	C7KIII-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami	ZADANIE NIEINWESTYCYJNE	CIĄGŁE
			Wspieranie konkursów ekologicznych i akcji informacyjno-promocyjnych		
			Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami i ograniczenia niskiej emisji		
			Edukacja rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej (Ośrodek Doradztwa Rolniczego)		
			Edukacja ekologiczna na stronie internetowej Gminy		
Finansowanie działań organizacji pozarządowych w ramach programu współpracy Samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi	ZW	CIĄGŁE			

2.7.4 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Dział VIII Tytułu I ustawy Prawo Ochrony Środowiska traktuje o edukacji ekologicznej, badaniach z zakresu ochrony środowiska oraz reklamie. Stwierdzono, iż problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół i kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Określono, iż środki masowego przekazu są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

Światowy obowiązek powszechnej edukacji ekologicznej wynika z „Globalnego Programu Działań” czyli Agendy 21 przyjętej na Szczycie Ziemi w Rio w 1992r.

W Polsce w 2001 r. w Ministerstwie Środowiska została opracowana Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej pt. „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”¹⁷. Powstał również Narodowy Program Edukacji Ekologicznej¹⁸, będący programem wykonawczym Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Jest on pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania.

W Polityce Ekologicznej Państwa określono następujące cele średniookresowe i kierunki działań na lata 2009-2016 w zakresie „Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska”:

Cele średniookresowe do 2016 r.

Głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:

- proekologicznych zachowań konsumenckich,
- prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska

Warunkami spełniania celów średniookresowych są:

- doskonalenie metod udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne,
- rozwój szkolnej edukacji w zakresie ochrony środowiska, dostępu do informacji o środowisku oraz kształtowanie zachowań zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (akcje, szkolenia dla nauczycieli i szkół),

---

¹⁷ „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju” Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, 2001

¹⁸ Narodowy Program Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, luty 2001

- promowanie etykiet znakujących aspekt środowiskowy produktów w celu ułatwienia konsumentom zachowań proekologicznych,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- zapewnienie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych we wszystkich gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska,
- szkolenia dla pracowników instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku,
- ściślejsza współpraca z dziennikarzami w zakresie edukacji ekologicznej wszystkich grup społecznych – większe niż dotąd zaangażowanie w tym zakresie funduszy ekologicznych.

2.7.5 Matryca logiczna

Tabela 2.1 Matryca logiczna – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

	<i>Logika interwencji</i>	<i>Mierzalne wskaźniki osiągnięcia</i>	<i>Jak, kiedy oraz przez kogo wskaźniki będą weryfikowane</i>	<i>Założenia oraz czynniki ryzyka:</i>
Cele:	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców			
Rezultaty:	Poprawa stanu środowiska poprzez świadome i odpowiedzialne działania mieszkańców Gminy dzięki polepszeniu ich wiedzy ekologicznej; wypełnienie zapisów Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej oraz Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej	Ilość przeprowadzonych konkursów, publikacji umieszczonych na stronie internetowej Gminy oraz w prasie lokalnej	Informacje pochodzące z organizacji pozarządowych organizujących konkursy;	Brak osób i instytucji zainteresowanych konkursami;
Działania:	EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOLACH EDUKACJA EKOLOGICZNA DOROSŁYCH WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami; Organizacja konkursów ekologicznych i akcji informacyjno-promocyjnych Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami; Edukacja rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej; Edukacja ekologiczna w prasie lokalnej, oraz na stronie internetowej Gminy Finansowanie działań organizacji pozarządowych w ramach programu współpracy Samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi	Przewidywane nakłady finansowe na planowane działania w latach 2013-2016	Nie zdefiniowano

2.7.6 Harmonogram realizacji Programu

Tabela 22 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

CEL	KIER. ZADANIE	NAZWA I ZAKRES ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA [tys. PLN]			NAKLADY DO PONIESIENIA [tys. PLN]			
			rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2013	rok 2014	rok 2015
1	2	3	5			6	7	8	9
C7	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców		4						
K I	EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOŁACH								
	C7KI-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami							
	C7KI-Z2	Wspieranie konkursów ekologicznych i akcji informacyjno-promocyjnych	12,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
K II	EDUKACJA EKOLOGICZNA DOROSŁYCH		20,0			5,0	5,0	5,0	5,0
	C7KII-Z1	Kampania informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami i ograniczenia niskiej emisji							
	C7KII-Z2	Edukacja rolników w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej							
	C7KII-Z3	Edukacja ekologiczna na stronie internetowej Gminy	26,0	10,0	10,0	10,0	3,0	3,0	3,0
KIII	WSPIERANIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ		ZADANIE KOORDYNOWANE						
	C7KIII-Z1	Finansowanie działań organizacji pozarządowych w ramach programu współpracy Samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi	ZADANIE NIEINWESTYCYJNE						
			7,5	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

2.7.7 Wnioski

Program Ochrony Środowiska jest kierowany do ogółu społeczeństwa Gminy Wilkowice. Skuteczna realizacja celów zawartych w Programie ochrony środowiska jest możliwa, jeżeli mieszkańcy Gminy aktywnie włączą się do ich realizacji. Dlatego rozwój edukacji ekologicznej obejmującej zarówno uczniów, jak i osoby dorosłe jest jednym z priorytetów Programu.

Adresatami programu edukacyjnego będą dzieci i młodzież szkolna oraz osoby dorosłe, w tym rolnicy i przedsiębiorcy.

Duży nacisk położony zostanie na kampanie informujące o nowym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz na zagadnienia ograniczania niskiej emisji.

Gmina będzie wspierać organizowanie konkursów ekologicznych dla młodzieży szkolnej.

3 ANALIZA UWARUNKOWAŃ FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH

Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Nakłady finansowe wymagane na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska przewyższają możliwości finansowe jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym powstaje konieczność pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania planowanych inwestycji. Dostępne dla samorządów źródła finansowania podzielić można na:

- * środki własne ,
- * kredyty i pożyczki banków komercyjnych,
- * kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje rozwoju gmin,
- * dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- * emisje obligacji.

3.1 Fundusze krajowe

Krajowe środki finansowe przeznaczone na wspieranie inwestycji ochrony środowiska, z których korzystać mogą m.in. samorządy terytorialne pochodzą z:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Fundusze te gromadzą wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczenie środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Celem działalności Narodowego

Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),

finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),

finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach finansuje w formie pożyczek i dotacji inwestycje ekologiczne oraz działania pozainwestycyjne (w tym edukację ekologiczną) w Województwie Śląskim. Formy wsparcia WFOŚiGW są analogiczne do form wsparcia NFOŚiGW.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach jest podstawowym źródłem finansowania działań i projektów proekologicznych realizowanych przez samorządy lokalne oraz podmioty gospodarcze działające w Województwie Śląskim. Fundusz jest narzędziem realizacji polityki ekologicznej, która pozostaje w gestii samorządu wojewódzkiego. W praktyce oznacza to, że w ślad za strategicznymi decyzjami władz samorządowych idą konkretne działania Funduszu niosące za sobą skutki finansowe i rzeczowe.

WFOŚiGW w Katowicach wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu zgodnie z polityką ekologiczną państwa i województwa, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz zapewniających absorpcję środków unijnych dla osiągnięcia w województwie śląskim stanu środowiska wynikającego z ustaleń akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje na temat kryteriów, zasad oraz obszarów wsparcia znaleźć można na stronie internetowej <http://www.wfosigw.katowice.pl> lub w siedzibie WFOŚiGW w Katowicach ul. Plebiscytowa 19.

3.2 Partnerstwo publiczno-prywatne

W prawie polskim ramy prawne partnerstwa publiczno-prywatnego wyznaczają dwie ustawy, regulujące współpracę podmiotów publicznych i partnerów prywatnych: ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.), oraz ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101, Nr 157 poz. 1241 z późn. zm.).

Najistotniejszą cechą ppp, jak i koncesji jest ich ścisłe osadzenie w systemie zamówień publicznych. Zaliczenie ppp i koncesji do kategorii zamówień publicznych związane jest z naturą środków (pieniężnych lub niepieniężnych, np. nieruchomości) angażowanych przez władze w realizację kontraktu z podmiotem prywatnym w celu realizacji zadania publicznego. Takie umieszczenie ppp i koncesji w systemie prawnym oznacza konieczność stosowania przez podmioty publiczne przy zawieraniu tego typu umów, zasad uregulowanych w Dyrektywie 2004/18 oraz w prawie pierwotnym UE (Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej) i opartym na nim orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, dotyczących m.in. publicznego ogłaszania o zamówieniu, równego i konkurencyjnego trybu wyboru partnera prywatnego (w szczególności koncesjonariusza). Z tego względu do zawierania umów ppp zastosowanie znajdować będzie ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm.), zwana dalej PZP.

Przedsięwzięcie będące przedmiotem ppp może polegać na wzniesieniu obiektu budowlanego, świadczeniu usług, wykonaniu dzieła lub innych świadczeniach. Zawsze będzie musiało być jednak połączone z utrzymaniem lub zarządzaniem składnikiem majątkowym (np. przedsiębiorstwem, nieruchomością). Choć zakres świadczeń stron w ramach ppp może przybrać różne kształty, najczęściej partner prywatny zobowiązany będzie sfinansować i zrealizować przedsięwzięcie (z jego dalszym utrzymaniem lub zarządzaniem), a podmiot publiczny zobowiązany będzie do wniesienia wkładu własnego. Wkładem własnym będzie świadczenie podmiotu publicznego lub partnera prywatnego polegające w szczególności na:

- poniesieniu części wydatków na realizację przedsięwzięcia, w tym sfinansowaniu dopłat do usług świadczonych przez partnera prywatnego w ramach przedsięwzięcia
- wniesieniu składnika majątkowego.

Wniesienie wkładu własnego w postaci składnika majątkowego może nastąpić w szczególności w drodze sprzedaży, użyczenia, użytkowania, najmu albo dzierżawy.

Korzyścią dla interesu publicznego jest w szczególności oszczędność w wydatkach podmiotu publicznego, podniesienie standardu świadczonych usług lub obniżenie uciążliwości dla otoczenia.

4 WDRAŻANIE I REALIZACJA PROGRAMU

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska każde Województwo, Powiat i Gmina jest zobowiązane do opracowania co 4 lata Programu Ochrony Środowiska, z uwzględnieniem działań na kolejne 4 lata, a co 2 lata przedstawiać raport z realizacji owego programu. Podstawą opracowania programów wojewódzkich jest polityka ekologiczna państwa. W praktyce skuteczność realizacji tych zapisów zagwarantować można poprzez opracowywanie, a następnie realizację powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska w sposób wzajemnie zintegrowany i bezpośrednio związany z programem wojewódzkim.

5 SYSTEM OCENY REALIZACJI PROGRAMU WRAZ Z PROPONOWANYMI WSKAŹNIKAMI

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu. Jest także podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Głównym celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Monitoring jakości środowiska w Gminie Wilkowice jest realizowany w ramach monitoringu krajowego i regionalnego województwa śląskiego, jako część składowa monitoringu powiatu bielskiego. Wyniki badań pozyskiwane w ramach realizacji monitoringu zostały wykorzystane do opracowania diagnozy stanu środowiska naturalnego Gminy, określenia trendów - co jest podstawą do zdefiniowania polityki ochrony środowiska w Gminie.

W okresie wdrażania niniejszego programu, dane uzyskiwane z monitoringu jakości środowiska będą pomocne przy aktualizacji programu ochrony środowiska.

Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 23 Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice

Lp.	ETAP	Zadania	Wyniki i procedury
1	Zbieranie danych i informacji	Zbieranie danych	Materiał będący podstawą analizy i oceny
2	Analiza danych i informacji	Uporządkowanie, przetworzenie i archiwizacja uzyskanych analiz	Materiał będący podstawą do przygotowania raportu
3	Przygotowywanie raportów	Zestawienie uzyskanych danych w raport	Raporty z realizacji POŚ (co 2 lata)
4	Ocena wyników	Ocena porównawcza uzyskanych wyników z założeniami	Określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów POŚ
5	Identyfikacja odchyleń	Ocena stopnia rozbieżności wyników od założeń	Przygotowanie zapisów korygujących
6	Aktualizacja POŚ	Aktualizacja celów i zadań POŚ	Aktualna wersja POŚ Gminy Wilkowice

Zdefiniowano wskaźniki pozwalające na ocenę stopnia realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska w Gminie Wilkowice.

Tabela 24 Wskaźniki monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice

Symbol	Nazwa wskaźnika	Definicja wskaźnika
OW1	Stopień oczyszczania ścieków	Ścieki oczyszczone/ścieki wymagające oczyszczenia
OW2	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków/ludność ogółem
GW1	Ludność obsługiwana przez wodociągi	Ludność obsługiwana przez wodociągi/ludność ogółem
GW2	Zużycie wody	Zużycie wody ogółem/ludność ogółem/rok
GO1	Wytwarzanie odpadów komunalnych	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych /ludność ogółem/rok
GO3	Wykorzystanie odpadów komunalnych	Ilość odpadów komunalnych wykorzystywanych/ ludność ogółem/rok
GO4	Recykling odpadów komunalnych	Odpady komunalne poddane recyklingowi /wytworzone
OP1	Lasy na powierzchni gminy	Powierzchnia lasów/ powierzchnia gminy ogółem
OP2	Powierzchnia obszarów chronionych na powierzchni gminy	Powierzchnia obszarów chronionych/ powierzchnia gminy ogółem
RO1	Ochrona środowiska w wydatkach gminy	Nakłady na ochronę środowiska / dochody budżetowe ogółem

Okresowa analiza powyższych wskaźników pozwoli na miarodajną ocenę stopnia realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska oraz na wprowadzenie ewentualnych korekt.

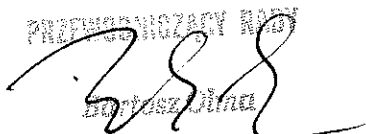

Powoływane dokumenty:

- 1) Dziesiąta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2011 rok. WIOŚ. Katowice, marzec 2012
- 2) Gminne i powiatowe programy ochrony środowiska – uwagi do ich formy, struktury, treści i wykonania, J. Pałasz; Problemy Ekologii Nr 4(58), 2006
- 3) Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Ministerstwo Rozwoju Rolnictwa i Wsi, Ministerstwo Środowiska. Warszawa 2002
- 4) Korytarz Ekologiczny Doliny Wisły. Fundacja IUCN Poland. Warszawa 1995
- 5) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014.
- 6) Lokalny Program Rewitalizacji powiatu bielskiego na lata 2007-2013. Listopad 2009
- 7) Narodowy Program Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, luty 2001
- 8) Opracowanie metody programowania i modelowania systemów wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego, wraz z programem wykonawczym dla wybranych obszarów województwa. Instytut Gospodarowania Surowcami Mineralnymi i Energia PAN, Województwo Śląskie, WFOŚiGW w Katowicach. Kraków-Katowice, 2005
- 9) Plan Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa w Polsce na lata 2007-2013. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Polsce, Warszawa, marzec 2007
- 10) Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego 2014
- 11) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Bielskiego 2004-2013. Grudzień 2004
- 12) Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 Ministerstwo Środowiska. Warszawa, 2008 r.
- 13) Program Ochrony Środowiska dla powiatu bielskiego
- 14) Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018
- 15) Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013-2015
- 16) Program rozwoju subregionu południowego województwa śląskiego na lata 2007-2013. Czerwiec 2008
- 17) Przez edukację do zrównoważonego rozwoju. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, 2001
- 18) Raport z realizacji programu ochrony środowiska dla powiatu bielskiego. Kwiecień 2008r.
- 19) Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice. Wójt Gminy Wilkowice. Wilkowice, maj 2012
- 20) Statystyczne vademecum samorządowca 2011. Urząd Statystyczny w Katowicach
- 21) Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice. Aktualizacja, 2006
- 22) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020
- 23) Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska. Warszawa, grudzień 2002

Spis tabel:

Tabela 1 Ludność Gminy Wilkowice	7
Tabela 2 Cele i kierunki działań - Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania.....	16
Tabela 3 Matryca logiczna – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania.....	20
Tabela 4 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wysoka jakość wód powierzchniowych i racjonalizacja ich wykorzystania	21
Tabela 5 Cele i kierunki działań - Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska.....	29
Tabela 6 Matryca logiczna – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska.....	32
Tabela 7 Harmonogram realizacji Programu – cel: Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z wymogami ochrony środowiska	33
Tabela 8 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb	38
Tabela 9 Matryca logiczna – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb..	41
Tabela 10 Harmonogram realizacji – cel: Ochrona i kształtowanie powierzchni ziemi i gleb	42
Tabela 11 Cele i kierunki działań – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym.....	51
Tabela 12 Matryca logiczna – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym.....	54
Tabela 13 Harmonogram realizacji Programu – cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	55
Tabela 14 Cele i kierunki działań – cel: Ograniczenie hałasu.....	59
Tabela 15 Matryca logiczna – cel: Ograniczenie hałasu	61
Tabela 16 Harmonogram realizacji Programu – cel : Ograniczenie hałasu	62
Tabela 17 Cele i kierunki działań – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności	70
Tabela 18 Matryca logiczna – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności	74
Tabela 19 Harmonogram realizacji Programu – cel: Ochrona różnorodności biologicznej Gminy dla zwiększenia jej atrakcyjności	75
Tabela 20 Cele i kierunki działań – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	79
Tabela 21 Matryca logiczna – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców ..	82
Tabela 22 Harmonogram realizacji Programu – cel: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	83
Tabela 23 Etapy monitoringu i ewaluacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice.....	87
Tabela 24 Wskaźniki monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice.....	88

PRZEWODNICZĄCY RADY

 Dariusz Jędrzejko